

KOMMUNSTRUKTURLAG – lagförslag inklusive motivering**15.11.2012****Innehåll**

1 De viktigaste förslagen	2
Allmänt	2
Bestämmelser som styr utvecklandet av kommunindelningen och bildandet av nya kommuner	2
Utredningsskyldighet och utredningskriterier	3
Avvikelse från utredningsområdet.....	5
Styrning och uppföljning av reformen.....	6
Statsrådets behörighet att besluta om ändring i kommunindelningen	7
Personalens ställning	7
Ekonomiskt stöd för kommunsammanslagningar	8
Rätt att göra framställningar som gäller partiella kommunsammanslagningar	9
Ändringar som föreslås i språklagen	9
2 Lagförslagen	11
Kommunstrukturlag	11
Språklag (5, 27, 29 och 33 §).....	33
3 Detaljmotivering.....	35
Kommunstrukturlagen.....	35
Språklagen	58

1 De viktigaste förslagen

Allmänt

Det föreslås att bestämmelserna om kommunstrukturreformen tas in i kommunindelningenslagen, eftersom de med tanke på reformen viktigaste bestämmelserna om bl.a. målen för utvecklande av kommunindelningen, förutsättningarna för att ändra kommunindelningen och beredningen, beslutfattandet och genomförandet av kommunsammanslagningar för närvarande ingår i kommunindelningenslagen. Samtidigt ändras lagens rubrik från kommunindelningenslagen till kommunstrukturlagen, som bättre beskriver dess innehåll.

Bestämmelser om de förutsättningar och förfaranden som ska tillämpas 2013-2016 för att revidera kommunstrukturen föreslås ingå i ett nytt 1 a kap. som är i kraft temporärt. Bestämmelserna i kapitlet är av sådan karaktär att de kompletterar de bestämmelser som är i kraft tills vidare. Det föreslås att det föreskrivs om det stöd för ändringar som hänför sig till reformen genom att lagens kapitel om ekonomiskt stöd för kommunsammanslagningar ändras genom bestämmelser som är i kraft temporärt. Dessutom föreslås att lagens bestämmelser som är i kraft tills vidare ändras till den del som det är ändamålsenligt att tillämpa de nu föreslagna ändringarna även på kommunsammanslagningar som sker efter kommunreformen.

För att trygga tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna föreslås att språklagen ändras till nödvändiga delar i samband med att kommunstrukturlagen stiftas.

Bestämmelser som styr utvecklandet av kommunindelningen och bildandet av nya kommuner

Det föreslås att kommunindelningenslagens bestämmelser om målen för utvecklande av kommunindelningen och förutsättningar för en ändring i kommunindelningen kompletteras så att de bättre motsvarar målen för kommunstrukturreformen och den kommunstruktur som bildas genom reformen. Bestämmelserna anger ramvillkor och allmänna förutsättningar för reformen och inom ramen för dem genomförs reformen och bildas de nya kommunerna, men de ska fungera som bestämmelser som styr kommunstrukturen också efter reformen.

De mål för utvecklande av kommunindelningen som föreskrivs i kommunindelningenslagen motsvarar i stor utsträckning målen för kommunreformen. Mål för utvecklande av kommunindelningen som betonas är stärkande av förutsättningarna för invånarnas självstyrelse samt, vid sidan av ordnandet och finansieringen av kommunens service, också kommunens förutsättningar att i tillräckligt hög grad svara för den egna serviceproduktionen.

Som en förutsättning för att ändra kommunindelningen tillfogas att ändringen ska främja målen för utvecklande av kommunindelningen. Detta betyder att även i kommunerna borde man i det beslutsfattande som gäller en ändring i kommunindelningen mera än nu bedöma effekterna av ändringen ur områdets synvinkel. Ett kriterium för att ändra kommunindelningen kunde vid sidan av att förbättra de funktionella och ekonomiska förutsättningarna att ordna kommunens service också vara att förbättra förutsättningarna för att producera servicen. En ytterligare förutsättning för att ändra kommunindelningen som föreslås bli betonad är beaktandet av de språkliga rättigheterna. Reformen borde inte leda till att språkligt enhetliga områden splittras eller till betydande ändringar i tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna.

I de bestämmelser som föreslås vara i kraft temporärt bestäms om målen för kommunstrukturreformen och de förutsättningar och förfaranden som ska iakttas när kommunstrukturen reformeras 2013 - 2016. Syftet med kommunstrukturreformen är i enlighet med regeringsprogrammet att trygga högklassiga och enhetliga kommunala tjänster på ett kundorienterat sätt i hela landet, stärka kommunernas förutsättningar att ordna och producera förebyggande servicehelheter, skapa förutsättningar för utvecklingsverksamhet som stärker kom-

munernas ekonomi och en enhetligare samhällsstruktur samt stärka den kommunala självstyrelsen och den lokala demokratin.

Målet med kommunstrukturen är en livskraftig kommunstruktur som bygger på starka primärkommuner. Målet är att kommunerna i stor utsträckning och i huvudsak själva ska kunna svara för ordnandet och produktionen av basservicen samt för ett framgångsrikt utvecklingsarbete. Målet är dessutom att stärka kommunernas förmåga att hantera marknaderna i ett läge där serviceproduktionssätten pluraliseras och att svara mot kraven om ökad valfrihet för invånarna. Starka primärkommuner ska bestå av naturliga pendlingsområden, de ska förmå skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och sysselsättning, effektivt sörja för utvecklandet av samhällsstrukturen och förhindra att den splittras. Målet är dessutom att stärka och främja bildandet av kommuner med en stabilare kommunal ekonomi.

Utredningsskyldighet och utredningskriterier

För att kommunstrukturen ska kunna genomföras ska kommunen vara skyldig att utreda en sammanslagning av kommuner om ett av följande tre utredningskriterier visar på ett utredningsbehov: 1) det befolkningsunderlag som krävs för servicen, 2) självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser, pendlingen och samhällsstrukturen, 3) kommunens ekonomiska situation. En kommun ska emellertid inte kunna ställa sig utanför utredningen, även om den inte uppfyller utredningskriterierna, om en funktionell helhet som uppfyller lagens krav inte annars kan åstadkommas i regionen.

Dessutom, om en kommun ställer sig utanför ett utredningsområde som andra kommuner bildar, ska den ha möjlighet att bland grannkommunerna välja en sådan kommun till utredningspartner tillsammans med vilken den bildar en funktionell helhet, och dessa kommuner ska utreda en sammanslagning av kommunerna tillsammans. Syftet med den sistnämnda bestämmelsen är att förhindra att sådana kommuner ställs utanför utredningarna som de andra kommunerna inte vill ha med t.ex. på grund av kommunens svaga ekonomiska situation.

Sammanslagningsutredningen ska basera sig på tillräckligt omfattande beredning och föra fram särskilt för- och nackdelarna med en sammanslagning som underlag för kommunernas beslutsfattande. Av denna orsak bestäms det om målen för sammanslagningsutredningen och dess minimiinhåll i lagen. Syftet med utredningen ska vara att få till stånd en framställning om en sammanslagning av kommuner och ett sammanslagningsavtal i anslutning därtill. Utredningen ska dock alltid innehålla åtminstone en plan för hur förvaltningen och servicen ska ordnas och servicen produceras i utredningsområdet, en utredning om sammanslagningskonsekvenser för kommunernas samarbete, en utredning om den ekonomiska situationen, en bedömning av hur invånarnas möjligheter att delta och påverka samt närdemokrati förverkligas samt en detaljerad bedömning av för- och nackdelarna med en sammanslagning av kommunerna. I en utredning som berör andra än enspråkiga kommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde ska man bedöma hur de språkliga rättigheterna tillgodoses.

Det befolkningsunderlag som krävs för servicen. Enligt det utredningskriterium som gäller det befolkningsunderlag som krävs för servicen ska en kommun med under 20 000 invånare tillsammans med de övriga kommunerna i området utreda en sammanslagning i ett område med ett tillräckligt befolkningsunderlag med tanke på ordnandet, finansieringen och utvecklandet av service samt tillräcklig förmåga för egen serviceproduktion. Utredningsområdet ska speciellt med tanke på egen serviceproduktion inom social- och hälsovården, tjänster med låg tröskel samt när servicen har åtminstone ca 20 000 invånare. Med tanke på ordnandet av högklassig och likvärdig grundläggande utbildning ska området ha en årskull under 1-åringar på åtminstone ca 50 barn.

Syftet med det utredningskriterium som gäller det befolkningsunderlag som krävs för servicen är i enlighet med regeringsprogrammet att trygga en kommunstruktur som tryggar enhetlig service i hela landet samt stärker kommunernas förutsättningar att självständigt ordna och producera service. Syftet är dessutom att stärka och främja bildandet av kommuner med stabilare kommunekonomi.

Syftet med servicekriteriet är att i princip koncentrera såväl ordnandet och produktionen som finansieringen av servicen till kommuner med starkare befolkningsunderlag. Befolkningsunderlaget har bedömts genom att man beaktat såväl serviceanvändarnas behov och rättigheter att få likvärdig service som kommunernas ekonomiska och funktionella samt på personalresurserna baserade möjligheter att svara på servicebehoven. Kommunen ska också själv vid behov kunna svara för serviceproduktionen. Trots kommunstrukturen finns det dock vissa typer av service som det vilar på kommunernas ansvar att ordna och som det föreskrivs att ska ordnas i ett område som är större än en kommun eller som det annars är ändamålsenligt att ordna i samarbete mellan flera kommuner.

Genom villkoret försöker man även säkerställa möjligheter att utveckla verksamheten. Tillräckliga ekonomiska samt personella resurser är en förutsättning för kommunens och hela områdets livskraft och utveckling.

Självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser, pendlingen och samhällsstrukturen. Enligt regeringsprogrammet består en stark primärkommun av naturliga pendlingsområden och den kan effektivt bemöta utmaningen i allt mer splittrade samhällsstrukturer. Pendlingen och samhällsstrukturen beskriver med avseende på invånarnas vardag områden där kommungränserna är av ringa betydelse samt kommunernas inbördes beroende och även kommunernas arbetsmarknadsdynamik och tillhörighet till samma ekonomiska region. I dessa områden är kommunernas utveckling starkt sammankopplad med avseende på näringsstrukturen.

De kriterier som gäller självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och pendlingen är alternativa när man bedömer om en sammanslagningsutredning behövs. Trots att en kommun inte skulle vara utredningskyldig enligt ovannämnda kriterier, borde den utreda en sammanslagning om samhällsstrukturkriteriet uppfylls. Pendlings- och samhällsstrukturkriterierna visar dessutom på utredningsriktningen, alltså tillsammans med vilken kommun eller vilka kommuner en utredning åtminstone ska göras. De kommuner som bildar ett enligt område enligt pendlings- eller samhällsstrukturkriteriet borde utreda en sammanslagning av kommunerna tillsammans.

Med självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser avses förhållandet mellan den arbetande befolkningen i kommunen och antalet arbetsplatser i kommunen. En stark självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser beskriver kommunens livskraft, konkurrensförmåga och förmåga att svara för näringsverksamhetens utveckling i området. Kriteriet för självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser uppfylls ifall kommunens självförsörjningsgrad är under 80 procent.

Granskningen av pendlingen baserar sig på Statistikcentralens pendlingsprocent inom pendlingsregionerna. Med pendling avses att man arbetar i en annan kommun än den där man bor. Om pendlingen mellan kommunerna är omfattande visar det på att det finns behov av en sammanslagningsutredning. Pendlingsregionernas omfattning varierar och den påverkas av bland annat den centrala kommunens storlek och dragningskraft i området. I stora pendlingsregioner uppfylls pendlingskriteriet om pendlingen från kommunen till pendlingsregionens centrala kommun är minst 35 %. Med stora pendlingsregioner avses Tammerfors, Åbos, Uleåborgs, Lahtis, Jyväskylä och Kuopios pendlingsregioner. I övriga pendlingsregioner uppfylls pendlingskriteriet om pendlingen från kommunen till pendlingsregionens centrala kommun är minst 25 %.

Samhällsstrukturkriteriet gör så att en utredning börjar omfatta det område där behovet av gemensamt beslutsfattande om markanvändningen, boendet och trafiken är störst. Granskningen av samhällsstrukturen

baserar sig på Finlands miljöcentrals tätortsklassificering. Samhällsstrukturkriteriet uppfylls för det första om områdets samhällsstruktur består av en central tätort som sträcker sig till flera kommuner. Dessutom uppfylls kriteriet som en närliggande tätort som ansluter sig till den centrala tätorten överskrider kommungränsen eller tillväxtrycket från den centrala tätorten i övrigt i hög grad riktar sig mot en närliggande tätort i en annan kommun.

I Helsingfors metropolområde är utmaningarna för en gemensam planering av områdets samhällsstruktur och samordning av markanvändningen, boendet och trafiken allra störst. Regeringen utreder olika alternativ till metropollösning för att stödja gemensam planering och styrning i området särskilt i markanvändnings-, boende- och trafikfrågor, samt för att stärka konkurrenskraften och förhindra segregation. Arbetet har inletts med en preliminär utredning i juli i år, där man i samarbete med kommunerna i området kartlägger de kommunindelingsutredningsområden som blir aktuella i metropolområdet samt alternativa modeller för en metropolförvaltning.

För att särdragen hos Helsingfors metropolområde ska bli beaktade föreskrivs i lagen särskilt om de utredningskriterier för självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser, pendlingen och samhällsstrukturen som ska tillämpas i området. Kommunerna i metropolområdet utreder en sammanslagning i områden som har ett betydande behov av en enhetligare samhällsstruktur på grund av en gemensam central tätort och trycket på att den ska växa. Utredningsområdena ska dessutom bilda en funktionell helhet och vara motiverade med avseende på områdets helhet. Kommunerna inom metropolområdet preciseras i samband med den pågående utredningen om kommunindelingsområdena och metropolförvaltningen i området. Till de utredningsområden som kommunerna i Helsingfors metropolområde bildar kan dessutom höra kommuner utanför området, om det på basis av den ovan nämnda utredningen är nödvändigt för att bilda en funktionell helhet.

Kommunens ekonomiska situation. Syftet med utredningskriteriet som gäller kommunens ekonomiska situation är att stärka kommunens ekonomiska bärkraft att svara för ordnandet, finansieringen och produktionen av service.

Behov av att utreda en sammanslagning av kommuner ska för det första föreligga i kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning (så kallade kriskommuner), om de ekonomiska nyckeltal som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i kommunens finansiering två år i följd underskrider gränsvärdena i den statsrådsförordning som utfärdats med stöd av 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice.

Dessutom uppfylls villkoret i de kommuner som håller på att drabbas av ekonomisk kris och där ekonomin stramas åt och nyckeltalen närmar sig gränsvärdena i ovan nämnda statsrådsförordning. I detta fall beaktas förordningens gränsvärden tre år i följd vid bedömningen. Det är ett bevis på utredningsbehov om kommunens ekonomi underskrider gränsvärdet enligt fyra av de sex nyckeltalen eller underskottet i balansräkningen i det senast bokslutet är minst 500 euro per invånare och balansräkningen i de två föregående boksluten uppvisar underskott.

Avvikelse från utredningsområdet

För att beakta att områdena i Finland är olika föreskrivs i lagen också om möjlighet att avvika från det utredningsområde som kriterierna anger. Avvikelser ska ändå inte ske automatiskt utan förutsättningarna för en avvikelse ska bedömas med avseende på området som helhet och å andra sidan kommunens självständiga förutsättningar att ordna service för sina invånare.

Avvikelse från det utredningsområde som kriterierna anger ska för det första vara möjlig om det bildas en alternativ funktionell helhet som uppfyller målen för utvecklande av kommunindelningen och förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen. För det andra ska man kunna avvika från det område som kriteri-

erna anger, om det är nödvändigt för att bilda en funktionell helhet kan på grund av särskilt gles bosättning. Dessutom ska det vara möjligt att avvika för att trygga de språkliga rättigheterna för de finsk- eller svensk-språkiga invånarna eller för att trygga samernas rättigheter till sitt språk och sin kultur. Avvikelse ska emellertid inte komma i fråga om den hindrar funktionella helheter i området eller det finns ett starkt behov i kommunen av att utreda en sammanslagning särskilt med tanke på förutsättningarna att ordna servicen.

Eftersom de utredningskriterier som gäller kommunerna i Helsingfors metropolområde i princip beaktar särdragen i området, ska bestämmelserna om avvikelse från utredningsområdet inte tillämpas på dessa kommuner.

Styrning och uppföljning av reformen

I lagen förutsätts att kommunerna gör sammanslagningsutredningarna och de sammanslagningsframställningar som baserar sig på dem före den 1 april 2014.

I lagen föreskrivs om skyldighet för kommunerna att före den 30 november 2013 meddela finansministeriet med vilken kommun eller vilka kommuner den utreder en sammanslagning av kommuner på det sätt som förutsätts i lagen.

De utredningskriterier som anges i lagen och det avvikelseförfarande som gäller dem styr genomförandet av kommunstrukturreformerna. Avvikelser ska ändå inte ske automatiskt utan förutsättningarna för en avvikelse ska bedömas med avseende på kommunens förutsättningar att ordna service och å andra sidan området som helhet.

Om en kommun anser att det är ändamålsenligt att göra utredningen inom ett annat område än det som anges av utredningskriterierna, ska den ansöka om avvikelse från utredningsområdet hos finansministeriet. Ministeriet ska kunna bevilja avvikelse från det utredningskriterium som gäller befolkningsunderlaget för service med anledning av skapande av en alternativ funktionell helhet, särskilt gles bosättning eller tryggheten av språkliga rättigheter.

Däremot ska avvikelse från det utredningsområde som anges av pendlings- och samhällsstrukturkriteriet kunna beviljas endast om ministeriet bestämmer att en särskild kommunindelingsutredning ska göras. Statsrådet ska på kommunernas gemensamma framställning kunna beslut om en sammanslagning av kommuner på ett område som avviker från utredningskriterierna, om detta bedömt utifrån den särskilda kommunindelingsutredningen vore tillräckligt motiverat med beaktande av målen och förutsättningarna i lagen. Det ska således inte fattas några separata beslut om avvikelse från pendlings- och samhällsstrukturkriterierna.

Innan ett beslut om avvikelse fattas ska finansministeriet förhandla med de kommuner som berörs av beslutet. Förfarandet med avvikelse är avsett att stödja det utredningsarbete som görs i kommunerna och beredningen av en sammanslagning av kommunerna. Utredningsarbete kan snabbt fås i gång även i områden där kommunernas åsikter om utredningsområdena annars går i sär. Dessutom får kommunerna genom förfarandet med avvikelse redan i ett tidigt skede av beredningen statsrådets tolkning av om utredningsområdet uppfyller lagens villkor för bildandet av en ny kommun. Beslutet om avvikelse är också av betydelse för det ekonomiska stödet för en sammanslagning av kommunerna, eftersom man då får understöd för sammanslagning av kommuner och understöd för utredningskostnaderna även på områden som avviker från kriterierna.

Kommunernas anmälningar om utredningsområden och information som produceras genom förfarandet med avvikelse ska också utnyttjas när regeringen i slutet av 2013 bedömer hur kommunreformen framskrider.

Finansministeriet ska kunna bestämma att en särskild kommunindelingsutredning ska genomföras, om en kommun före den 1 april 2014 inte har gjort en sammanslagningsframställning om bildande av en ny kom-

mun som uppfyller villkoren i kommunstrukturlagen. Bestämmelsen avses komplettera lagens bestämmelser som är i kraft tills vidare.

Statsrådets behörighet att besluta om ändring i kommunindelningen

I propositionen utvidgas inte statsrådets behörighet att allmänt beslut om sammanslagning av kommuner om fullmäktige i kommunerna motsätter sig sammanslagningen. Beslutsfattande om en sammanslagning av kommuner ska i regel grunda sig på kommunernas gemensamma framställning. Det enda undantaget från detta vore statsrådets behörighet att besluta om en sammanslagning av kommuner i anslutning till bedömningsförfarandet för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning.

Statsrådet ska kunna förkasta kommunernas framställning, om den föreslagna sammanslagningen uppenbarligen skulle strida mot förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen.

I enlighet med regeringsprogrammet effektiviseras bedömningsförfarandet för kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning genom att det föreskrivs om möjlighet för statsrådet att vid behov vidta åtgärder om en kommuns förmåga att ordna basservice äventyras och kommuninvånarna inte får den service de behöver. Detta sker genom att det i lagens bestämmelser som är i kraft tills vidare föreskrivs om en särskild kommunindelningsutredning som är kopplad till bedömningsförfarandet och om behörighet för statsrådet att besluta om en sammanslagning av kommuner i dessa situationer. Till denna del baserar sig propositionen på ett förslag från den arbetsgrupp som berett den gällande kommunindelningenslagen.

En ändring i kommunindelningen som gäller en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning inleds på förslag av en utvärderingsgrupp. För att bereda ändringen förutsätts att det görs en särskild kommunindelningsutredning, i vilken deltar den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning och andra kommuner i området. Det förslag som kommunindelningsutredaren lägger fram för kommunen kan gälla 1) sammanslagning av den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning med en befintlig kommun, 2) delning av området för den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning mellan två eller flera kommuner, eller 3) sammanslagning av fler än två kommuner. Dessutom kan förslaget vid behov innehålla överföring av en del av kommunen till en annan kommun.

Om alla kommuner godkänner kommunindelningsutredarens förslag om en sammanslagning av kommuner, gör de en framställning om saken till ministeriet. I annat fall görs framställningen av kommunindelningsutredaren. Statsrådet kan besluta om en sammanslagning av kommuner, om ändringen är nödvändig för att trygga den service som förutsätts i lagstiftningen för invånarna i en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. Dessutom förutsätts att förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen föreligger. Den slutliga rätten att pröva om kommunindelningsutredarens förslag om en sammanslagning av kommuner ska genomföras tillkommer statsrådet.

I ovannämnda situationer ska statsrådet undantagsvis ha möjlighet att fatta beslut utan en gemensam framställning om en sammanslagning av kommunerna från fullmäktige i kommunerna. Av denna orsak ändras också bestämmelserna om ändringssökande så att kommunerna i dessa situationer ska ha rätt att söka ändring i statsrådets beslut om en ändring i kommunindelningen.

Personalens ställning

Ställningen för kommunernas personal i en ändringsprocess tryggas på nuvarande nivå. Således ska en ändring i kommunindelningen som leder till att personalen byter arbetsgivare fortfarande betraktas som överlåtelse av rörelse. Vid ändringar i kommunindelningen som träder i kraft vid ingången av åren 2014–2017 och där personalen övergår i anställning hos en ny kommun har arbetsgivaren inte rätt att säga upp ett anställ-

ningsförhållande av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker. Uppsägningsförbudet gäller samtliga kommuner som berörs av kommunsammanslagningen och gäller i fem år från det att ändringen i kommunindelningen har trätt i kraft.

Ekonomiskt stöd för kommunsammanslagningar

I syfte att genomföra kommunstrukturreformen erbjuds kommunerna stöd för de sammanslagningsutredningar som förutsätts i lagen och kostnaderna för dem. Dessutom uppmuntras kommunerna att företa nödvändiga ändringar i kommunstrukturen genom att de får sammanslagningsunderstöd och ersätts för eventuella förluster av statsandelar till följd av sammanslagningen.

För utredningsfasen ska kommunerna ha möjlighet att ansöka om understöd för kostnaderna för kommunindelningsutredningen hos finansministeriet. Understöd ska också kunna betalas för utredning av hur ekonomin kan saneras i den nya kommunen, om en kommun som uppfyller kriteriet för utredningsbehov som gäller kommunens ekonomi deltar i utredningen. Beslut om understöd fattas av ministeriet. Kostnaderna för en särskild kommunindelningsutredning som statsrådet bestämmer om betalas som nu av statens medel.

Betalningen av sammanslagningsunderstöd fortsätter vid kommunsammanslagningar i anslutning till kommunstrukturreformen som träder i kraft vid ingången av åren 2014 - 2017. Eftersom ändamålet med sammanslagningsunderstöden är att stödja bildandet av en kommunstruktur som överensstämmer med målen för kommunstrukturreformen, ska sammanslagningsunderstöd inte betalas vid kommunsammanslagningar som klart strider mot utredningskriterierna. För en ny kommun med färre än 20 000 invånare ska sammanslagningsunderstöd kunna fås endast om statsrådet har beviljat avvikelse i fråga om utredningsområdet. En kommun som bildats i strid med pendlings- eller samhällsstrukturkriterierna utan central kommun beviljas sammanslagningsstöd endast om kommunernas sammanslagningsframställning baserar sig på en särskild kommunindelningsutredning. För att få sammanslagningsunderstöd förutsätts dessutom att kommunerna gör sammanslagningsframställningen före den 1 april 2014.

Sammanslagningsunderstöden föreslås ligga på motsvarande nivå som vid kommunsammanslagningar som träder i kraft vid ingången av 2013. Grunderna för bestämmande av stödet ändras dock så att de motsvarar bildandet av kommuner som överensstämmer med målen för kommunstrukturreformen så att stödets storlek i högre grad än nu är kopplat till antalet kommuner som går samman och den nya kommunens invånarantal. Sammanslagningsunderstödet föreslås vara 3 - 10 miljoner euro per kommunsammanslagning. Maximalt sammanslagningsunderstöd ska betalas för kommunsammanslagningar som berör flera än 6 kommuner som tillsammans har minst 80 000 invånare.

Det föreslås att sammanslagningsunderstödet tilläggsdel betalas vid en sådan ändring i kommunindelningen i vilken en eller flera kommuner som uppfyller det utredningskriterium som gäller kommunens ekonomiska situation deltar. Tilläggsdelen vore 150 euro per invånare i en kommun som uppfyller det ekonomiska kriteriet och högst en miljon euro per sammanslagning. Med tilläggsdelen försöker man underlätta kommunens ekonomiska ställning i en situation där en eller flera kommuner med ekonomiska svårigheter ingår i den nya kommunen.

Man försöker förebygga eventuella kostnadsökande effekter av sammanslagningsunderstöden genom att styra användningen av sammanslagningsunderstöd i lagen. Sammanslagningsunderstöden ska användas till nödvändiga kostnader för sammanslagning av kommuner, utvecklande av servicesystemet i den nya kommunen och förbättrande av servicens produktivitet eller stärkande av ekonomin i den nya kommunen. I sammanslagningsavtalet ska kommunerna besluta enligt vilka principer sammanslagningsunderstödet ska användas till ovannämnda ändamål. Användningen av sammanslagningsunderstöd övervakas som en del av revisionen av kommunens ekonomi och förvaltning.

Det föreslås att förluster av statsandelar fortsätter att ersättas åren 2014-2019. Den nya kommunen betalas ersättning för minskningen av statsandelar under det år då sammanslagningen av kommuner träder i kraft och de därpåföljande åren fram till utgången av 2019. Förutsättningen för erhållande av ersättning ska vara att sammanslagningsbeslutet har fattats före den 1 april 2014 och att sammanslagningen träder i kraft senast vid ingången av 2017. Ersättningen ska således beroende på vilket år sammanslagningen träder i kraft pågå 3-6 år och således uppmuntra till att sammanslagningen genomförs så snabbt som möjligt.

Rätt att göra framställningar som gäller partiella kommunsammanslagningar

I syfte att bilda funktionellt enhetliga helheter som överensstämmer med målen för kommunstrukturreformen bör man vid sidan av sammanslagningar av hela kommuner också främja överföringar av en del av en kommun till en annan kommun. Partiella kommunsammanslagningar kan vara motiverade särskilt när en del av en kommun funktionellt har en annan inriktning än resten av kommunen eller ur områdets synvinkel t.ex. med tanke på en balanserad utveckling av samhällsstrukturen.

Inga ändringar föreslås i förutsättningarna för att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun. För att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun ska således fortfarande i regel krävas godkännande av fullmäktige i de berörda kommunerna. En ändring ska på motsvarande sätt som enligt den gällande kommunindelningenslagen och de förutsättningar som föreskrivs där även kunna göras trots att kommunfullmäktige motsätter sig saken.

En framställning om överföring av en del av en kommun till en annan kommun kan enligt den gällande lagen göras av fullmäktige i en kommun som berörs av ändringen, kommunernas fullmäktige gemensamt eller en kommunmedlem. Det föreslås att till bestämmelsen fogas direkt framställningsrätt för ministeriet. För närvarande kan ministeriet inleda överföringen av en del av en kommun till en annan kommun endast genom att bestämma att en särskild kommunindelningensutredning ska verkställas. Direkt framställningsrätt för ministeriet har i praktiken visat sig nödvändig i det skede då kommuners och kommuninvånarnas framställningar behandlas i ministeriet. Då är det i första hand fråga om att smidigt kunna göra tekniska ändringar i avgränsningen av det område som föreslås bli överfört.

Ändringar som föreslås i språklagen

Kommunstrukturreformen kan påverka den språkliga dimensionen hos kommunerna så, att gamla enspråkiga och tvåspråkiga kommuner förenas till nya tvåspråkiga kommuner. Sammanslagning av kommuner bör enligt linjedragningar av riksdagens grundlagsutskott (GrUB 10/1998) inte inverka på kommunens språkliga ställning, och en sammanslagning bör inte heller försämra kommuninvånarnas möjligheter att klara sig på sitt eget språk. Därtill bör man vid ändringar i kommunindelningen beakta de krav som följer av grundlagens 122 och 17 § när kommunindelningenslagens 4 § 4 mom. om tryggheten av de språkliga rättigheterna tillämpas (GrUU 33/2009). Den konkreta tillämpningen av dessa principer äger rum i den framställning om kommunsammanslagning som uppgörs efter förhandlingar mellan de kommuner som planerar sammanslagning och i det beslut om ändring av kommunindelningen som statsrådet fattar. Förslaget till kommunstrukturlag inbegriper två till detta anslutande bestämmelser, för det första att ändringens konsekvenser med avseende på språkliga rättigheter ska bedömas när ändringen av kommunindelningen utreds och avgörs och, för det andra, att principerna för hur de språkliga rättigheterna tryggas i sådana kommuner som blir tvåspråkiga bör antecknas i sammanslagningsavtalet mellan kommunerna.

För det praktiska förverkligandet av grundlagsutskottets principer föreslås sådana tillägg till språklagen som möjliggör sammanslagning av kommuner utan att sammanslagningen inverkar negativt på kommunens språkliga ställning eller att ställningen för den nya kommunens språkliga minoritet blir sämre än vad den var i den gamla kommunen. De föreslagna ändringarna stöder regeringens målsättning att förverkliga kommun-

strukturen på det sätt som grundlagens 122 § avser samtidigt som de främjar de rättigheter till deltagande som ingår i grundlagens 14 § och de språkliga rättigheter som ingår i grundlagens 17 §.

Språklagen skulle möjliggöra det att en enspråkig kommun och en tvåspråkig kommun fusioneras till en sådan ny tvåspråkig kommun som annars borde bestämmas enspråkig av den orsaken att de i lag etablerade gränsvärdena (8 procent eller 3000 invånare) underskrids. Den föreslagna ändringen kan jämföras med en enspråkig kommuns frivilliga tvåspråkighet, eftersom de kommuners fullmäktige som förenas skulle, inom ramen för kommunens självstyrelse, fatta beslut i ärendet och göra en framställning därom, men avgörandet är inte bundet till perioder om tio år åt gången, såsom vid frivillig tvåspråkighet, utan är av bestående karaktär.

Genom den föreslagna lagen specificeras statens skyldighet att översända sina skrivelser till tvåspråkig kommun på båda språken. Skrivelserna bör redan nu skickas till enspråkiga kommuner på kommunens språk, antingen på finska eller svenska. Arrangemanget stöder tvåspråkiga kommuner i förverkligandet av skyldigheter med stöd av språklagen i förhållande till sådana förtroendevalda och invånare i kommunen som talar minoritetsspråket. Därtill föreslås att lagen understryker behovet av att i tvåspråkiga kommuner uppgöra även andra organs än fullmäktiges möteskallelser och protokoll på båda språken. På detta sätt gör man redan i många tvåspråkiga kommuner.

Övergången av en kommun som inte tidigare varit tvåspråkig i ett system med två språk underlättas enligt förslaget när det gäller utplaceringen på tidigare enspråkigt område av olika skyltar, trafikmärken och andra för allmänheten avsedda anslag. Enligt den gällande lagstiftningen finns ingen egentlig övergångstid, utan en ny tvåspråkig kommun förväntas uppfylla sina språklagsenliga förpliktelser när ändringen i kommunindelningen träder ikraft. Övergångstiden som föreslås räknas från ikraftträdandet av ändringen i kommunindelningen. Därtill föreslås, att skyldigheten inte är på samma sätt strikt med avseende på gatu- och vägnamnskylltar som kommunen utplacerar som med avseende på andra skyltar och anslag.

2 Lagförslagen

Ändringarna jämfört med den gällande kommunindelningens lag har markerats med understreckning.

Kommunstrukturlag

1 kap Allmänna bestämmelser

1 § Kommunindelning

För invånarnas självstyrelse, ordnandet av servicen och för den allmänna förvaltningen är Finland indelat i kommuner.

I fråga om ändring i kommunindelningen bestäms genom lag eller, enligt vad som bestäms i denna lag, genom beslut av statsrådet eller finansministeriet, nedan ministeriet.

2 § Målen för utvecklande av kommunindelningen

När kommunindelningen utvecklas är målet en livskraftig och regionalt enhetlig kommunstruktur med en fungerande samhällsstruktur, som stärker förutsättningarna för kommuninvånarnas självstyrelse. Målet är också att en kommun ska bestå av en pendlingsregion eller någon annan sådan funktionell helhet som har ekonomiska förutsättningar och på personella resurser grundade förutsättningar att svara för ordnandet och finansieringen av servicen för kommuninvånarna och för en tillräcklig egen serviceproduktion.

3 § Definitioner

I denna lag avses med en ändring i kommunindelningen sammanslagning av kommuner eller överföring av en del av en kommun till en annan kommun.

Med sammanslagning av kommuner avses en ändring i kommunindelningen där

- 1) en eller flera kommuner upplöses och går samman med en existerande kommun,
- 2) samtliga kommuner upplöses och går samman genom bildande av en ny kommun, eller
- 3) en kommuns område delas mellan två eller flera kommuner så att den kommun som ska delas upp upplöses.

En kommun som uppkommit som resultat av en sammanslagning av kommuner kallas i denna lag den nya kommunen.

Med överföring av en del av en kommun till en annan kommun avses en ändring i kommunindelningen där antalet kommuner inte ändras.

4 § Förutsättningar för en ändring i kommunindelningen

Kommunindelningen kan ändras, om ändringen främjar de mål för utvecklande av kommunindelningen som nämns i 2 § samt förbättrar

- 1) kommunens funktionella och ekonomiska förutsättningar att svara för ordnandet och produktionen av service eller kommunens funktionsförmåga i övrigt,
- 2) servicen eller levnadsförhållandena för invånarna i området,
- 3) verksamhetsmöjligheterna för näringarna i området, eller
- 4) samhällsstrukturens funktionsduglighet i området.

En kommun ska bestå av ett enda område som bildar en funktionell helhet, om inte statsrådet beslutar något annat i fråga om den regionala enhetligheten utgående från en sådan särskild kommunindelingsutredning som avses i 4 kap. Strävan med en särskild kommunindelingsutredning är att kommunen ska bestå av ett enda område.

I 1 mom. avses med område ett område som utgörs av en eller flera kommuner eller en del av dem och som påverkas av ändringen i kommunindelningen. Förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen bedöms också med avseende på områdets framtida utveckling.

När kommunindelningen ändras ska sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens rättigheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. När kommunindelningen ändras ska samernas språkliga rättigheter beaktas liksom samernas rätt att såsom urfolk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur samt samernas språkliga och kulturella autonomi inom sitt hembygdsområde.

1 a kap Genomförande av kommunstrukturreformen (bestämmelser som gäller för utsatt tid)

4 a § Målet för kommunstrukturreformen

I detta kapitel föreskrivs om grunderna och förfarandena vid reformen av kommunstrukturen under 2013 - 2016. Bestämmelser om ekonomiskt stöd i anslutning till genomförandet av kommunstrukturreformen ingår i 9 kap.

Syftet med kommunstrukturreformen är att trygga högklassig och likvärdig kommunal service utifrån kundernas behov i hela landet, stärka kommunernas förutsättningar att ordna och producera förebyggande servicehelheter, skapa förutsättningar för utvecklingsverksamhet som stärker kommunernas ekonomi och för en enhetligare samhällsstruktur samt stärka den kommunala självstyrelsen och den lokala demokratin.

Målet är en livskraftig kommunstruktur som bygger på starka primärkommuner. Målet är att kommunerna i stor utsträckning och i huvudsak själva ska kunna svara för ordnandet och produktionen av basservicen samt för ett framgångsrikt utvecklingsarbete. Målet är dessutom att stärka kommunernas förmåga att hantera marknaderna i ett läge där serviceproduktionssätten pluraliseras och att svara mot kraven om ökad valfrihet för invånarna.

Starka primärkommuner består av naturliga pendlingsregioner, de förmår skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och sysselsättning, effektivt sörja för utvecklandet av samhällsstrukturen och förhindra en splittring av samhällsstrukturen. Målet är dessutom att främja bildandet av kommuner med en stabilare kommunal ekonomi.

4 b § Utredningsskyldighet

En kommun ska tillsammans med de övriga kommunerna i området i enlighet med utredningskriterierna i 4 c-4 e § utreda en sammanslagning av kommuner som uppfyller förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen enligt 4 §.

Även om en kommun inte enligt 1 mom. är skyldig att utreda en sammanslagning av kommuner, ska den delta i sammanslagningsutredningen, om en sådan funktionell helhet som avses i 2 § inte kan uppnås i området på något annat sätt.

Om en kommun som bildar en funktionell helhet med grannkommunen kommer att stå utanför utredningsområdena, ska dessa kommuner gemensamt utreda en sammanslagning av kommunerna.

Målet för sammanslagingsutredningen är den framställning om sammanslagning av kommuner som avses i 6 § och det anknytande sammanslagingsavtal som avses i 8 §. Utredningen ska alltid inbegripa åtminstone en plan för hur förvaltningen och servicen ska ordnas samt servicen produceras på utredningsområdet, en utredning om sammanslagningens konsekvenser för kommunernas samarbete, en utredning över den ekonomiska situationen, en bedömning av hur invånarnas möjligheter att delta och påverka samt närdemokrati förverkligas samt en detaljerad bedömning av fördelar och nackdelar med en sammanslagning av kommunerna. I en utredning som gäller andra än enspråkiga kommuner samt kommuner som hör till samernas hembygdsområde ska bedömas hur de språkliga rättigheterna förverkligas.

4 c § Befolkningsunderlag som krävs för servicen

En kommun med under 20 000 invånare ska tillsammans med de övriga kommunerna i området utreda en sammanslagning i ett område, som

- 1) har ett tillräckligt befolkningsunderlag med tanke på ordnandet, finansieringen och utvecklandet av service samt tillräcklig förmåga för egen serviceproduktion,
- 2) med tanke på egen serviceproduktion inom social- och hälsovården, tjänster med låg tröskel samt när servicen har åtminstone ca 20 000 invånare, samt
- 3) med tanke på ordnandet av högklassig och likvärdig grundläggande utbildning har en årskull under 1-åringar på åtminstone ca 50 (servicekriterium).

4 d § Självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser, arbete och samhällsstruktur

En kommun ska utreda en sammanslagning av kommuner, om den uppfyller valt kriterium bland följande alternativa utredningskriterier:

- 1) förhållandet mellan kommunens arbetande befolkning och antalet arbetsplatser i kommunen är under 80 procent (kriterium för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser), eller
- 2) 35 procent av kommunens arbetande befolkning i en kommun som hör till pendlingsregionerna kring Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Lahtis, Jyväskylä och Kuopio och minst 25 procent i kommuner som hör till andra pendlingsregioner arbetar inom pendlingsregionens centralkommun (pendlingskriterium).

En kommun har dock utredningsskyldighet, om en enhetlig central tätort i kommunen eller i en kommun som gränsar till den sträcker sig över kommungränsen eller en närliggande tätort som ansluter sig till den centrala tätorten sträcker sig över kommungränsen, eller om trycket på att den centrala tätorten i en annan kommun ska växa i betydande utsträckning berör en närliggande tätort inom kommunens område (samhällsstrukturkriterium).

Kommuner som utgör ett enhetligt område enligt pendlingskriteriet eller samhällsstrukturkriteriet ska gemensamt utreda en sammanslagning av kommunerna.

Kommuner i Helsingfors metropolområde¹ ska i stället för det som föreskrivs i 1–3 mom. utreda en sammanslagning på områden som har ett betydande behov av en enhetligare samhällsstruktur på grund av en gemensam central tätort och trycket på att den ska växa och som bildar en funktionell helhet samt som är motiverade med avseende på områdets helhet. På kommunerna i Helsingfors metropolområde tillämpas inte 4 f § om avvikelse från utredningsområdet. Kommunerna i Helsingfors metropolområde ska delta i sammanslagingsutredningar med utomstående kommuner, om det är nödvändigt för att bilda en funktionell helhet

¹ Kommunerna preciseras på basis av utredningen om kommunindelingsutredningsområdena och metropolförvaltningen i området.

utgående från utredningen om kommunindelingsutredningsområdena i området och metropolförvaltningen. I metropolområdet kopplas kommunstrukturen och metropolförvaltningen ihop.

4 e § Kommunens ekonomiska situation

Kommunen ska utreda en sammanslagning av kommuner, om de ekonomiska nyckeltal som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i kommunens finansiering uppfyller minst ett av följande villkor (ekonomiskt kriterium):

- 1) om de i kommunens senast godkända bokslut och i föregående bokslut underskrider de gränsvärden som utgör förutsättningen för utvärderingsförfarande för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning enligt 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice,
- 2) om de i kommunens senast godkända bokslut och de två föregående boksluten uppfyller fyra av de sex gränsvärden som utgör förutsättningen för utvärderingsförfarande för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning enligt 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice, eller
- 3) om underskottet i balansräkningen i kommunens senast godkända bokslut räknat per invånare är minst 500 euro och balansräkningen i de två föregående boksluten uppvisar underskott.

4 f § Avvikelse från utredningsområdet

Avvikelse från det utredningsområde som anges utifrån utredningskriterierna i 4 c och 4 d § kan, om kommunen har förutsättningar att svara för ordnandet och produktionen av servicen och avvikelsen inte hindrar funktionella helheter i området, göras på följande grunder:

- 1) det område som avviker från utredningskriterierna utgör en alternativ funktionell helhet som uppfyller målen för utvecklande av kommunindelningen i 2 § och förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen i 4 §,
- 2) en funktionell helhet kan på grund av särskilt gles bosättning inte bildas på något annat sätt,
- 3) en avvikelse är nödvändig för att trygga de språkliga rättigheterna för de finsk- eller svenskspråkiga invånarna, eller
- 4) en avvikelse är nödvändig för att trygga samernas rättigheter till sitt språk och sin kultur.

4 g § Tidsfrist för utredningar och uppföljning

Kommunerna ska göra en sammanslagingsutredning enligt 4 b § och med stöd av den en eventuell sammanslagingsframställning före den 1 april 2014.

Kommunen ska före den 30 november 2013 anmäla till ministeriet med vilken eller vilka kommuner den utreder en sammanslagning av kommuner i enlighet med 4 b §.

Närmare bestämmelser om innehållet i den anmälan som avses i 2 mom. kan föreskrivas genom förordning av finansministeriet.

4 h § Beslut om avvikelse från utredningsområdet

Ministeriets beslut om avvikelse från utredningsområdet kan fattas med stöd av ansökan från en kommun eller flera kommuner gemensamt eller på initiativ av ministeriet. Beslutet kan fattas på initiativ av ministeriet endast om kommunernas ansökningar avviker från varandra, eller en del av kommunerna i området har ansökt om avvikelse och förutsättningen för att ett utredningsområde som uppfyller servicekriteriet ska kunna bildas är att även en kommun som inte har ansökt om avvikelse medverkar.

Ministeriet kan bevilja ett undantag från det servicekriterium som avses i 4 c § enligt de grunder som avses i 4 f §.

Om kommunen ansöker om avvikelser från det utredningsområde som avses i 4 d § 3 mom., kan ministeriet bestämma att det ska genomföras en särskild kommunindelningsutredning på området enligt 4 kap. Vid en särskild kommunindelningsutredning kan alternativa funktionella helheter utredas.

Innan ministeriet fattar det beslut som avses i 2 mom. ska det förhandla med de kommuner som beslutet gäller.

Ministeriets beslut enligt 2 mom. får överklagas på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Beslutet får verkställas innan det har vunnit laga kraft. Beslutet får dock inte börja verkställas, om högsta förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten.

4 i § Förordnande av särskild kommunindelningsutredning

Ministeriet kan, utöver vad som föreskrivs i 4 h § 3 mom. och 4 kap., vid behov bestämma att det ska genomföras en särskild kommunindelningsutredning på ett område som uppfyller förutsättningarna i 4 §, om inte kommunen före den 1 april 2014 har gjort en sammanslagingsframställning enligt 6 § i denna lag.

4 J § Personalens ställning i reformen

Beredningen av den ovan i 4 b § avsedda sammanslagingsutredningen utförs i samarbete med representanterna för kommunens personal.

Om personalens deltagande i beredningen av en proposition om ändring av kommunindelningen föreskrivs i 7 och 12 §. Om personalens ställning vid ändringar i kommunindelningen föreskrivs i 29 §.

2 kap Inledande och beredning av sammanslagningar av kommuner

5 § Inledande av en sammanslagning

En framställning om sammanslagning av kommuner görs gemensamt av fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen. Kommunernas framställning ska tillställas ministeriet.

Ministeriet kan inleda en sammanslagning av kommuner genom att bestämma att en särskild kommunindelningsutredning enligt 4 kap. ska genomföras.

Ministeriet bestämmer en tidpunkt före vilken framställningar om sådana sammanslagningar av kommuner som planeras träda i kraft vid ingången av det följande året ska tillställas ministeriet.

6 § Sammanslagingsframställningens innehåll

I kommunernas framställning ska behovet av att ändra kommunindelningen motiveras och det ska utredas på vilket sätt de förutsättningar för en ändring i kommunindelningen som anges i 4 § föreligger. Till framställningen ska fogas kommunernas fullmäktiges överensstämmande beslut om kommunernas sammanslagningsframställning jämte därtill hörande handlingar samt det sammanslagingsavtal som avses i 8 §.

Av framställningen eller de därtill anslutna handlingarna ska framgå på vilket sätt kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem, i enlighet med 7 § har getts möjlighet att påverka och bli hörda när framställningen beretts.

Till en framställning som gäller delning av kommunens område ska fogas utlåtanden av fastighetsregisterföraren och magistraten. Till fastighetsregisterförarens utlåtande ska fogas en förteckning över de i fastighetsregistret ingående registerenheter och delar därav som föreslås bli överförda till respektive kommun samt, efter behov, ett förslag till sträckning för gränsen mellan kommunerna. Av magistratens utlåtande ska framgå invånarantalet och språkförhållandena i de områden som föreslås bli överförda till respektive kommun.

7 § Beredning av sammanslagningsframställningen i kommunen

Bestämmelser om kommunernas skyldighet att under beredningen av sammanslagningsframställningen se till att kommuninvånarna har möjlighet att delta och påverka finns i 4 kap. i kommunallagen (365/1995) och bestämmelser om att de personer vars livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden kan påverkas på ett betydande sätt av att kommuner sammanslås ska ges möjlighet att påverka finns i 41 § i förvaltningslagen (434/2003).

Kommunstyrelsen ska dessutom ge kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem möjlighet att framställa anmärkningar om förslaget till sammanslagningsframställning. Anmärkningarna ska framställas inom 30 dagar från det att möjligheten att framställa anmärkningar har kungjorts på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Kommunstyrelsen avger ett utlåtande om anmärkningarna och lägger fram förslaget om sammanslagning av kommunerna för fullmäktige.

Sammanslagningsframställningen bereds i samarbete med företrädare för personalen på det sätt som föreskrivs i lagen om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare (449/2007).

8 § Sammanslagningsavtal

Kommunerna upprättar ett avtal om sammanslagningen av kommunerna där de ska komma överens om åtminstone

- 1) det sätt på vilket ändringen i kommunindelningen görs enligt 3 § 2 mom. och tidpunkten för ändringen,
- 2) principerna för ordnandet av den nya kommunens förvaltning,
- 3) den nya kommunens namn,
- 4) antalet ledamöter och ersättare i den sammanslagningsstyrelse som avses i 10 §, fördelningen av platserna mellan de kommuner som går samman samt mellan de olika grupper som är företrädade i fullmäktige på kommunernas område,
- 5) sammanslagningsstyrelsens behörighet,
- 6) sammanslagningsstyrelsens samarbete med myndigheterna i de kommuner som går samman innan statsrådet har beslutat att kommunerna ska sammanslås,
- 7) ställningen i den nya kommunen för kommundirektörerna i de kommuner som går samman,
- 8) principerna för samordningen av servicesystemen och ordnandet av närservicen i de kommuner som går samman,
- 9) de allmänna principerna för skötseln av ekonomin i den nya kommunen,
- 10) hur invånarnas möjligheter att påverka och delta samt närdemokrati ska förverkligas i den nya kommunen, samt

11) enligt vilka principer det sammanslagningsunderstöd som avses i 41 § ska användas till ett ändamål enligt 5 mom. i samma paragraf.

Om en sammanslagning gäller andra än enspråkiga kommuner, ska kommunerna i ett sammanslagningsavtal komma överens om enligt vilka principer servicen och förvaltningen i den nya kommunen ska ordnas för att de finsk- och svenskspråkiga invånarnas språkliga rättigheter ska tryggas.

Om en sammanslagning av kommuner träder i kraft under en kommunal valperiod, ska kommunerna i sammanslagningsavtalet komma överens om att den nya kommunens fullmäktige bildas på det sätt som bestäms i 24 §. Om avsikten är att i den nya kommunen i enlighet med 25 § välja flera fullmäktigeledamöter än vad som bestäms i 10 § i kommunallagen, ska kommunerna komma överens om det i sammanslagningsavtalet.

Om avsikten är att i samband med sammanslagningen av kommunerna ge den nya kommunen ett namn som inte tidigare har varit namnet på någon kommun, ska utlåtande om namnet inhämtas hos Institutet för de inhemska språken innan sammanslagningsavtalet godkänns. Utlåtandet ska fogas till sammanslagningsavtalet.

Sammanslagningsavtalet bereds i samarbete med företrädare för kommunernas personal.

9 § Sammanslagningsavtalets giltighet och ändring av avtalet

Sammanslagningsavtalet ska iakttas från och med det att fullmäktige i de kommuner som går samman har godkänt avtalet. Avtalet ska iakttas tills tre år har gått från det att sammanslagningen av kommunerna trädde i kraft, om man inte har kommit överens om en kortare tid eller om det inte redan tidigare blir omöjligt att iakttä någon av avtalsbestämmelserna.

Sammanslagningsavtalet kan ändras genom överensstämmande beslut av kommunernas fullmäktige tills sammanslagningen av kommunerna träder i kraft, om förhållandena förändras så att det vore uppenbart oändamålsenligt att iakttä någon av avtalsbestämmelserna.

10 § Sammanslagningsstyrelse

Fullmäktige i de kommuner som går samman väljer en sammanslagningsstyrelse på det sätt som överenskommit i sammanslagningsavtalet. Sammanslagningsstyrelsen svarar för att sammanslagningsavtalet verkställs och förbereder ordnandet av den nya kommunens verksamhet och förvaltning.

Sammanslagningsstyrelsens mandattid börjar när fullmäktige i de kommuner som går samman, efter beslutet om kommunernas sammanslagningsframställning, har valt ledamöter och ersättare i sammanslagningsstyrelsen. Sammanslagningsstyrelsen väljer inom sig en ordförande och ett behövligt antal vice ordförande. Sammanslagningsstyrelsens mandattid upphör när den nya kommunens kommunstyrelse har valts.

Har statsrådet fattat beslut om en ändring i kommunindelningen med stöd av 18 § 2 mom. ska kommunerna välja ledamöter och ersättare till sammanslagningsstyrelsen omedelbart efter statsrådets beslut.

Angående sammanslagningsstyrelsen gäller i övrigt i tillämpliga delar det som föreskrivs om kommunstyrelsen.

3 kap Inledande och beredning när en del av en kommun överförs till en annan kommun

11 § Inledande

En framställning om att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun kan göras av fullmäktige i en kommun som berörs av ändringen, kommunernas fullmäktige gemensamt eller en kommunmedlem eller ett ministerium. Kommunens eller kommunernas framställning ska tillställas ministeriet.

En kommunmedlem lämnar sin framställning till kommunstyrelsen i den egna kommunen, som ska inhämta utlåtanden om framställningen av fullmäktige i alla kommuner som berörs av ändringen. Av utlåtandet ska framgå kommunens ståndpunkt till ändringen jämte motivering. Kommunstyrelsen ska tillställa ministeriet framställningen och kommunernas utlåtanden inom sex månader efter det att framställningen togs emot. Om en kommunmedlems framställning till väsentliga delar är likadan som en framställning som nyligen behandlats i kommunerna, kan kommunstyrelsen tillställa ministeriet framställningen direkt utan utlåtanden av de andra kommunerna som berörs av ändringen.

Ministeriet kan inleda överföringen av en del av en kommun till en annan kommun genom att bestämma att en särskild kommunindelningsutredning enligt 4 kap. ska genomföras.

12 § Innehållet i och beredningen av kommunernas gemensamma framställning

I en gemensam framställning om överföring av en del av en kommun till en annan kommun ska de kommuner som berörs av ändringen motivera behovet av att ändra kommunindelningen och utreda på vilket sätt de förutsättningar för en ändring i kommunindelningen som anges i 4 § föreligger.

Kommunerna ska foga utlåtanden av fastighetsregisterföraren och magistraten till sin framställning. Till fastighetsregisterförarens utlåtande ska fogas en förteckning över de i fastighetsregistret ingående registerenheter och delar därav som föreslås bli överförda från en kommun till en annan samt, efter behov, ett förslag till sträckning för gränsen mellan kommunerna. Av magistratens utlåtande ska framgå invånarantalet och språkförhållandena i den del av en kommun som föreslås bli överförd.

Bestämmelser om kommunernas skyldighet att under beredningen av framställningen se till att kommuninvånarna har möjlighet att delta och påverka finns i 4 kap. i kommunallagen och bestämmelser om att de personer vars livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden kan påverkas på ett betydande sätt av att en del av en kommun överförs till en annan kommun ska ges möjlighet att påverka finns i 41 § i förvaltningslagen.

Kommunstyrelsen ska ge kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem möjlighet att framställa anmärkningar om överföringen av en del av kommunen till en annan kommun. Anmärkningarna ska framställas inom 30 dagar från det att möjligheten att framställa anmärkningar har kungjorts på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Kommunstyrelsen avger ett utlåtande om anmärkningarna och lägger fram förslaget om överföring av en del av kommunen till en annan kommun för fullmäktige.

Framställningen bereds i samarbete med företrädare för personalen på det sätt som föreskrivs i lagen om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare.

13 § Innehållet i en kommuns eller kommunmedlems framställning

I en enskild kommuns eller kommunmedlems framställning om överföring av en del av kommunen till en annan kommun ska behovet av en ändring i kommunindelningen motiveras och det ska utredas på vilket sätt de förutsättningar för en ändring i kommunindelningen som anges i 4 § och de förutsättningar för beslutsfattande som anges i 19 § 2 mom. föreligger.

Av kommunens framställning ska framgå hur saken har beretts gemensamt med de andra kommuner som berörs av ändringen. Till framställningen ska fogas utlåtanden av de andra kommunernas fullmäktige.

I framställningen ska de aktuella områdena anges med behövlig noggrannhet.

14 § Förberedande behandling av en kommuns eller kommunmedlems framställning

Ministeriet bestämmer om den förberedande behandlingen av en enskild kommuns eller kommunmedlems framställning om överföring av en del av kommunen, om det inte genast förkastar framställningen med stöd av 21 § 3 mom. Ministeriet kan av grundad anledning också skjuta fram inledandet av den förberedande behandlingen.

Ministeriet ska inhämta den behöriga fastighetsregisterförarens och magistratens utlåtande om framställningen. Till fastighetsregisterförarens utlåtande ska fogas en förteckning över de i fastighetsregistret ingående registerenheter och delar därav som föreslås bli överförda från en kommun till en annan samt, efter behov, ett förslag till sträckning för gränsen mellan kommunerna. Av magistratens utlåtande ska framgå invånarantalet och språkförhållandena i den del av en kommun som föreslås bli överförd.

Ministeriet ska bestämma att de kommuner som berörs av ändringen ger sina invånare och andra som anser att saken berör dem möjlighet att framställa anmärkningar om framställningen. Anmärkningarna ska framställas inom 30 dagar från det att möjligheten att framställa anmärkningar har kungjorts på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Anmärkningen ska tillställas kommunstyrelsen i den kommun i vilken den som framställer anmärkningen är invånare eller med avseende på vilken den som framställer anmärkningen i övrigt anser sig vara part.

Fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen ska ge utlåtande om framställningen och anmärkningarna om den. Kommunens utlåtande och anmärkningarna ska tillställas ministeriet inom utsatt tid.

4 kap Särskild kommunindelningsutredning

15 § Förordnande av särskild kommunindelningsutredning

Med anledning av omfattningen av eller svårighetsgraden hos ett ärende som gäller en ändring i kommunindelningen eller av någon annan grundad anledning kan ministeriet bestämma att det ska genomföras en särskild kommunindelningsutredning, för vilken ministeriet efter att ha hört de berörda kommunerna tillsätter en eller flera kommunindelningsutredare.

Det kan bestämmas att en särskild kommunindelningsutredning ska genomföras

- 1) på initiativ av ministeriet,
- 2) på framställning av en kommun, eller
- 3) om minst 20 procent av de röstberättigade invånarna i en kommun gör en framställning om genomförande av en särskild kommunindelningsutredning.

En särskild kommunindelningsutredning för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning och som omfattats av ett sådant förfarande som avses i 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009), nedan *kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning*, kan även inledas på förslag av den utvärderingsgrupp som avses i 2 mom. i nämnda paragraf.

16 § Genomförande av en särskild kommunindelningsutredning

Kommunerna ska delta i en särskild kommunindelningsutredning och i beredningen av kommunindelningsutredarens förslag på det sätt som i 2 och 3 kap. föreskrivs om beredningen av flera kommuners gemensamma framställning. Om en särskild utredning gäller anslutning av en del av en kommun till en annan kommun, ska utredaren vid behov också göra upp ett separat förslag till en sådan ekonomisk uppgörelse mellan kommunerna som avses i 37 §.

Anser kommunindelningsutredaren på grundval av utredningen att det är nödvändigt att ändra kommunindelningen, ska utredaren lägga fram ett förslag om ändring i kommunindelningen för fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen. Angående innehållet i utredarens förslag gäller i tillämpliga delar det som i 6 och 12 § föreskrivs om flera kommuners gemensamma framställning.

Om fullmäktige i samtliga kommuner som berörs av ändringen godkänner kommunindelningsutredarens förslag, gör kommunerna en gemensam framställning om ändring i kommunindelningen till ministeriet i överensstämmelse med utredarens förslag.

Om fullmäktige i en eller flera kommuner som berörs av ändringen inte godkänner kommunindelningsutredarens förslag till ändring i kommunindelningen, tillställer utredaren ministeriet sitt förslag till ändring i kommunindelningen och fogar till det utlåtandena om utredarens förslag från fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen. Samtidigt kan utredaren föreslå för ministeriet att en kommunal folkomröstning enligt 30 § i kommunallagen ordnas om utredarens förslag till sammanslagning av kommunerna.

Föreslår utredaren att en folkomröstning ska ordnas, kan ministeriet bestämma att en folkomröstning ska ordnas i den kommun eller i de kommuner där fullmäktige inte godkände kommunindelningsutredarens förslag om sammanslagning av kommunerna.

Kostnaderna för genomförandet av utredningen och för kommunala folkomröstningar som ministeriet bestämmer om, betalas av statens medel.

16 a § Utredning för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning

Vid en särskild kommunindelningsutredning för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning ska kommunindelningsutredaren för fullmäktige i de kommuner som är med lägga fram ett förslag till en sammanslagning av kommuner samt upprätta ett sammanslagningsavtal.

Kommunindelningsutredarens förslag till sammanslagning av kommuner kan gälla

- 1) sammanslagning av den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning med en existerande kommun,
- 2) delning av området för den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning mellan två eller flera kommuner, eller
- 3) sammanslagning av fler än två kommuner.

Utöver det som nämns i 2 mom. kan utredarens förslag gälla överföring av en del av kommunen till en annan kommun.

Om fullmäktige i samtliga de kommuner som berörs av en ändring godkänner utredarens förslag, gör kommunerna en gemensam framställning till ministeriet om en ändring i kommunindelningen enligt utredarens förslag. I annat fall lämnar utredaren sitt förslag till ändring i kommunindelningen till ministeriet.

17 § Kommunindelningsutredarens ställning

Kommunindelningsutredaren kan anställas i tjänsteförhållande. På en kommunindelningsutredare som inte är anställd i tjänsteförhållande tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar och bestämmelserna i skadeståndslagen (412/1974) om offentligt samfunds och tjänstemans skadeståndsansvar när utredaren sköter uppgifter enligt denna lag.

Kommunindelningsutredaren har, utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt, rätt att av myndigheterna få för sitt uppdrag behövliga uppgifter om kommunernas och de till kommunkoncernen hörande sammanslutningarnas förvaltning och ekonomi samt annan hjälp.

Den som blir förordnad till uppgiften ska ha tillräcklig sakkunskap och erfarenhet för att ha hand om uppgiften.

Grunderna för den ersättning som betalas för genomförandet av en särskild kommunindelningsutredning bestäms av ministeriet.

5 kap Beslut om ändring i kommunindelningen

18 § Förutsättningar för beslutsfattande när kommuner sammanslås

Statsrådet kan besluta om en sammanslagning av kommuner på gemensam framställning från fullmäktige i de kommuner som går samman. Kommunernas framställning om sammanslagning av kommunerna kan förkastas endast om ändringen i kommunindelningen uppenbarligen skulle strida mot (utgår) förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen enligt 4 §.

Beslut om en sammanslagning av kommuner kan fattas trots fullmäktiges motstånd, om kommunindelningsutredarens förslag enligt 16 § om en sammanslagning av kommunerna har fått majoritetens understöd i en folkomröstning som ordnats i en kommun som motsätter sig sammanslagningen.

Statsrådet kan på den framställning av kommunindelningsutredaren som avses i 16 a § besluta om en ändring i kommunindelningen för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning trots motstånd från fullmäktige i den eller de kommuner som berörs av ändringen, om ändringen är nödvändig för att trygga den service som förutsätts i lagstiftningen för invånarna i den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning och förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen enligt 4 § uppfylls.

19 § Förutsättningar för beslutsfattande när en del av en kommun överförs till en annan kommun

Beslut om att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun kan fattas om inte fullmäktige i någon berörd kommun motsätter sig ändringen.

Beslut om att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun kan fattas trots att fullmäktige motsätter sig detta, om

- 1) ändringen är ringa för en kommun som motsätter sig ändringen med beaktande av ändringens konsekvenser för kommunens invånarantal, landareal, kommunala service, ekonomi, näringsverksamhet, samhällsstrukturens utveckling eller andra omständigheter som kan jämföras med dessa, eller
- 2) om den utveckling av området som avses i 4 § 3 mom. förutsätter ändringen och ändringen inte avsevärt försämrar funktionsförmågan hos någon kommun som motsätter sig ändringen och kommunens förutsättningar att ansvara för ordnandet eller finansieringen av servicen.

20 § Hur en ändring i kommunindelningen inverkar på andra regionindelningar

Innan beslut fattas om en ändring i kommunindelningen ska ministeriet utreda hur ändringen inverkar på statens region- och lokalförvaltning och de regionindelningar som tillämpas i Europeiska unionens verksamhet.

21 § Behörighetsfördelningen mellan statsrådet och ministeriet

Statsrådet beslutar om ändring i kommunindelningen eller om förkastande av en framställning som gäller detta.

Ministeriet kan besluta att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun om inte fullmäktige i någon kommun som berörs av ändringen har motsatt sig detta, eller förkasta en framställning om att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun, om fullmäktige i någon kommun som berörs av ändringen har motsatt sig detta.

Ministeriet kan genast förkasta en framställning om att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun, om ministeriet anser att det inte finns tillräckliga förutsättningar för en ändring i kommunindelningen. I övrigt bestämmer ministeriet om den förberedande behandlingen av framställningen i enlighet med 14 §.

22 § Beslut om ändring i kommunindelningen

Beslut om ändring i kommunindelningen ska fattas före utgången av juni månad året före det år då ändringen träder i kraft. En ändring i kommunindelningen ska bestämmas att träda i kraft vid ingången av ett kalenderår.

Beslut om ändring i kommunindelningen ska publiceras i Finlands författningssamling och sändas för kungörelse i den kommun som berörs av ändringen på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Beslut om godkännande eller förkastande av en framställning om ändring i kommunindelningen som gjorts av en kommunmedlem ska delges den som gjort framställningen särskilt.

6 kap Förrättande av val och ordnande av förvaltningen i en ny kommun

23 § Beaktande av en ändring i kommunindelningen vid val

Förrättas kommunalval under året före det år då en ändring i kommunindelningen träder i kraft, ska valet förrättas i de kommuner som berörs av ändringen med iakttagande av den nya kommunindelningen.

När kommuner går samman beslutar den nya kommunens sammanslagningsstyrelse om indelningen i röstningsområden samt tillsätter centralvalnämnden, valnämnderna och valbestyrelserna.

Om en del av en kommun överförs till en annan kommun ska fullmäktige i den mottagande kommunen till kommunens centralvalnämnd förutom de medlemmar som enligt vallagen (714/1998) hör till nämnden välja en eller flera medlemmar och ersättare från det område som ska överföras, om förhållandet mellan detta områdes invånarantal och kommunens invånarantal förutsätter det.

Bildas till följd av överföringen av en del av en kommun i kommunen ett nytt röstningsområde, som omfattar det område som ska överföras till kommunen, ska kommunstyrelsen i kommunen i fråga i valnämnden för röstningsområdet invälja extra medlemmar så som bestäms i 3 mom.

24 § Bildande av fullmäktige under valperioden

Om en sammanslagning av kommuner träder i kraft under en kommunal valperiod förrättas i de kommuner som berörs av ändringen nya kommunalval året före ikraftträdandet. I sammanslagningsavtalet kan kommunerna komma överens om att val förrättas tidigare än vid den tidpunkt som föreskrivs i 144 § i vallagen. Val kan inte förrättas förrän statsrådet har beslutat om sammanslagning av kommunerna. Kommunerna ska meddela justitieministeriet tidpunkten för valet utan dröjsmål efter det att statsrådet fattat sitt beslut. Vid valet iaktas i tillämpliga delar vad som bestäms om ordinarie kommunalval. Fullmäktigeledamöternas mandattid pågår till den kommunala valperiodens slut.

De kommuner som går samman kan trots 1 mom. i sammanslagningsavtalet komma överens om att deras fullmäktige ska utgöra fullmäktige i den nya kommunen för den mandattid som pågår till den kommunala valperiodens slut.

De kommuner som går samman kan också trots 1 mom. i sammanslagningsavtalet komma överens om att deras fullmäktige delvis sammanslås till fullmäktige i den nya kommunen för den mandattid som pågår till den kommunala valperiodens slut. Då ska fullmäktige i de kommuner som går samman besluta hur många fullmäktigeplatser varje kommun ska få i den nya kommunens fullmäktige. I den nya kommunens fullmäktige ska dock alltid ingå minst en fjärdedel av varje kommuns fullmäktigeledamöter. I fråga om varje kommun bestäms de fullmäktigeledamöter och ersättare som ska ingå i den nya kommunens fullmäktige i den ordningsföljd som följer av de jämförelsetal som tilldelats dem i föregående kommunalval i enlighet med 89 § i vallagen.

25 § Antalet fullmäktigeledamöter

De kommuner som går samman kan i sammanslagningsavtalet komma överens om att ett större antal fullmäktigeledamöter än vad som anges i 10 § i kommunallagen ska väljas i den nya kommunen. Avtalet kan till denna del vara i kraft till utgången av den första hela kommunala valperioden. Kommunerna ska meddela justitieministeriet antalet fullmäktigeledamöter.

26 § Förberedande åtgärder

Registerförvaltningsmyndigheterna och valmyndigheterna ska vidta behövliga åtgärder så att det val som avses i 23 och 24 § kan förrättas, och myndigheterna ska ge varandra handräckning i det syftet.

27 § Inledande av fullmäktiges verksamhet

Efter att resultatet av kommunalvalet i den nya kommunen fastställts ska fullmäktige omedelbart vidta de åtgärder som behövs för att ordna kommunens verksamhet och förvaltning. Om de kommuner som går samman har kommit överens om att fullmäktige ska bildas i enlighet med 24 § 2 eller 3 mom., börjar fullmäktiges mandattid när statsrådet har beslutat om ändringen i kommunindelningen.

Den till åldern äldsta fullmäktigeledamoten utfärdar möteskallelse till det första fullmäktigesammanträdet och för ordet vid sammanträdet till dess ordförande och vice ordförande för fullmäktige har valts.

Fullmäktige har rätt att meddela temporära bestämmelser i ärenden som kräver beslut av statliga myndigheter för att träda i kraft. Bestämmelserna är i kraft till dess en permanent bestämmelse har utfärdats.

28 § Mandattiden för andra förtroendevalda och inledande av tjänsteinnehavarnas tjänsteutövning

Uppdragen för de förtroendevalda i de kommuner som går samman upphör när ändringen i kommunindelningen träder i kraft.

Mandattiden för kommunstyrelsen i den nya kommunen börjar genast när den nya fullmäktigeförsamlingen har valt styrelsen.

Andra förtroendevalda och tjänsteinnehavare i den nya kommunen börjar sköta sina uppdrag från och med den tidpunkt som den nya fullmäktigeförsamlingen beslutar, dock senast när ändringen i kommunindelningen träder i kraft.

Den nya kommunens revisionsnämnd och revisorer granskar, utgående från beredning som gjorts av revisionsnämnderna och revisorerna i de kommuner som upplöses, förvaltningen och ekonomin i de kommuner som upplöses för det år som föregick ändringen i kommunindelningen på det sätt som föreskrivs i 9 kap. i kommunallagen. Granskningen ska gälla även beredningen av ändringen i kommunindelningen.

29 § Personalens ställning

En sådan ändring i kommunindelningen som leder till att personalen byter arbetsgivare betraktas som överlåtelse av rörelse.

Vid ändringar i kommunindelningen som trätt i eller träder i kraft vid ingången av åren 2014–2017 och där personalen övergår i anställning hos en sådan ny eller annan kommun som avses i 3 § har arbetsgivaren inte rätt att säga upp ett anställningsförhållande av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker enligt 7 kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003). En arbetstagare eller tjänsteinnehavare kan dock sägas upp om han eller hon vägrar att ta emot en ny arbetsuppgift eller tjänst enligt 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare, som arbetsgivaren erbjuder honom eller henne. Detta förbud gäller samtliga kommuner som berörs av ändringen i kommunindelningen och gäller i fem år från det att ändringen i kommunindelningen har trätt i kraft.

30 § Kommundirektör

Blir kommundirektören i en kommun som går samman inte kommundirektör i den nya kommunen, förflyttas han eller hon till en för honom eller henne lämplig tjänst eller lämpligt arbetsavtalsförhållande i den nya kommunen. Angående kommundirektörens ställning och rättigheter gäller i övrigt vad som bestäms i 29 §.

7 kap Verkan av ändringar i kommunindelningen i vissa fall

31 § Behörigheten hos myndigheter i kommuner som går samman

Efter att statsrådet fattat beslut om sammanslagning av kommuner får myndigheterna i de kommuner som går samman inte besluta i ärenden som skulle ha betydande verkningar som är bindande för den nya kommunen och beträffande vilka ett beslut skulle strida mot sammanslagningens syfte. Myndigheterna i de kommuner som går samman får besluta i ärenden som skulle ha betydande verkningar som är bindande för den nya kommunen, om beslutsfattandet inte kan framskjutas på grund av ärendets brådskande natur.

32 § Behörighetsfördelningen mellan myndigheterna i den kommun som överlåter en del av kommunen och i den mottagande kommunen

Efter statsrådets eller ministeriets beslut som innebär att en del av en kommun överförs till en annan kommun får myndigheterna i den kommun som överlåter en del av kommunen utan samtycke av myndigheterna i den kommun som tar emot delen besluta endast i ärenden som inte har några betydande verkningar som är bindande för den mottagande kommunen.

Myndigheterna i den kommun som överlåter en del av kommunen får dock utan samtycke av myndigheterna i den kommun som tar emot delen besluta i ärenden som skulle ha betydande verkningar som är bindande för den mottagande kommunen, om beslutsfattandet inte kan framskjutas på grund av ärendets brådskande natur.

Innan ändringen i kommunindelningen träder i kraft får myndigheterna i den mottagande kommunen vidta de åtgärder som verkställigheten av ändringen förutsätter.

33 § Kommunala avgifter och stadgor

De kommunala avgifterna ska förenhetligas inom hela den nya kommunens område eller inom kommunen och det område som överförs till den från det att ändringen i kommunindelningen träder i kraft, om det inte finns något på lag baserat skäl att avvika från nämnda tidpunkt.

Kommunala stadgor som utfärdats med stöd av lag ska omedelbart ändras så att de motsvarar den nya kommunindelningen, dock senast ett år efter det att ändringen i kommunindelningen trätt i kraft. Före ändringen gäller stadgorna i tillämpliga delar i överensstämmelse med den tidigare kommunindelningen.

34 § Sammanslutningars och stiftelsers hemort

Upplöses en kommun som i bolagsordningen eller stadgarna anges som hemort för ett bolag, en förening, ett andelslag eller någon annan sammanslutning, firma eller stiftelse som antecknats i ett register, blir den nya kommunen när ändringen i kommunindelningen träder i kraft hemort för sammanslutningen eller stiftelsen.

Delas en kommuns område mellan två eller flera kommuner, blir hemorten för en sammanslutning eller en stiftelse den kommun med vilken förvaltningscentrum för den kommun som upplöses blir införlivat.

Anteckning om den nya hemort som bestäms enligt 1 och 2 mom. görs i registret på tjänstens vägnar.

35 § Ändringar i den judiciella och administrativa indelningen

Om en eller flera kommuner sammanslås med en existerande kommun, en kommuns område delas mellan två eller flera kommuner eller en del av en kommun överförs till en annan kommun, föranleder beslutet om ändring i kommunindelningen, om inte något annat bestäms särskilt, motsvarande ändringar i den judiciella och administrativa indelningen räknat från samma tidpunkt. När kommuner går samman genom att bilda en ny kommun bestämmer statsrådet till vilka domkretsar och förvaltningsområden den nya kommunen ska höra.

8 kap Övergång av egendom och ekonomisk uppgörelse

36 § Övergång av egendom och skulder vid kommunupplösning

När kommuner går samman övergår rättigheterna, tillstånden, egendomen, skulderna och förpliktelserna för en kommun som upplöses till den nya kommunen.

Om området för en kommun som upplöses delas mellan två eller flera kommuner, gäller om fördelning av egendomen i tillämpliga delar det som föreskrivs om ekonomisk uppgörelse i 16 § 1 mom. och i detta kapitel.

37 § Verkställande av ekonomisk uppgörelse

Om en del av en kommun överförs till en annan kommun ska de kommuner som berörs av ändringen verkställa en ekonomisk uppgörelse som gäller kommunernas egendom på det område som ändringen gäller, om inte detta med hänsyn till ändringens ringa verkningar eller av någon annan anledning ska anses onödigt.

Sådan fast egendom och arrenderätt eller någon annan nyttjanderätt i anknytning till den samt sådan lös egendom med fast anknytning till den fasta egendomen som uteslutande eller huvudsakligen tjänar ordnandet av kommunens service för invånare som bor på området i fråga, övergår till den kommun som området överförs till.

Kommunen ska ersätta den kommun som överlåter området för sådan egendom som avses i 2 mom. I ersättningsbeloppet ska beaktas de förpliktelser och ekonomiska konsekvenser som ändringen medför för kommunerna på det sätt som kommunerna kommer överens om detta.

Annan egendom samt tillgångarna och skulderna för en kommun som berörs av ändringen övergår till en annan kommun endast om kommunerna kommer överens om detta.

Delningen av egendom samt skulder och förpliktelser mellan de kommuner som berörs av ändringen får inte äventyra borgenärernas eller andra rättsinnehavares ställning. Är inte staten rättsinnehavare, får inte ansvaret för förbindelsen överföras på en annan kommun utan borgenärens eller någon annan rättsinnehavares samtycke.

38 § Medlingsförfarande

När de kommuner som berörs av en ändring inte enighet om den ekonomiska uppgörelsen eller kommunindelningens utredarens förslag enligt 16 § 1 mom. om uppgörelsen, avgörs ärendet på yrkande av en kommun vid medlingsförfarande enligt denna paragraf.

Kommunerna utser en eller flera medlare som ska verkställa den ekonomiska uppgörelsen. När kommunerna inte enighet om medlarna, utser varje kommun en medlare och medlarna tillsammans utser en medlare som ska vara opartisk ordförande. Är medlarna oeniga om en fråga i anslutning till den ekonomiska uppgörelsen, är majoritetens ståndpunkt avgörande. På medlarna tillämpas vad som i 17 § 1–3 mom. föreskrivs om kommunindelningens utredarens straffrättsliga ansvar, skadeståndsansvar, rätt att få uppgifter och behörighet.

Utöver de förutsättningar som föreskrivs i 37 § kan medlarna vid uppgörelsen beakta sådana ekonomiska konsekvenser av ändringen i kommunindelningen som betraktas som skäliga med tanke på kommunernas ekonomi och ett rättvist bemötande av dem.

Kommunerna svarar solidariskt för kostnaderna för medlingsförfarandet. Ersättningen till medlarna ska vara skälig med beaktande av den tid som uppdraget kräver, ärendets svårighetsgrad och andra omständigheter som inverkar på saken.

Medlarna ska fatta ett beslut om den ekonomiska uppgörelsen. Beslutet ska delges kommunerna i enlighet med 59 eller 60 § i förvaltningslagen.

Kommunerna kan söka ändring i medlarnas beslut om den ekonomiska uppgörelsen hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

39 § Avgörande av tvist om avtalet

Är de kommuner som berörs av en ändring oeniga om tolkningen av det avtal som gäller den ekonomiska uppgörelsen, avgörs saken som förvaltningsvistemål i förvaltningsdomstolen.

40 § Förvärv av egendom

En bestämmelse i den ekonomiska uppgörelsen om att en kommun ska tilldelas egendom motsvarar en åtkomsthandling.

9 kap Ekonomiskt stöd för sammanslagningar

40 a § Kostnader för sammanslagningsutredning

Till en kommun kan betalas understöd för kostnaderna för en sammanslagningsutredning som genomförs på ett område som anges utifrån kriterierna enligt 4 c § och 4 d § eller på ett område som med stöd av ett beslut av ministeriet enligt 4 h § 2 mom. avviker från dessa.

Till en kommun kan betalas understöd för utredning av hur ekonomin kan saneras i den nya kommunen, om en kommun som uppfyller det ekonomiska kriteriet enligt 4 e § deltar i sammanslagningsutredningen.

Beslut om understöd enligt 1 och 2 mom. fattas av ministeriet. På understödet tillämpas vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

Kostnaderna för en särskild kommunindelingsutredning som ministeriet bestämmer om betalas i enlighet med 16 § 6 mom. av statens medel.

41 § Sammanslagningsunderstöd

När kommuner går samman betalas ett sammanslagningsunderstöd till den nya kommun som bildas. Förutsättningen för erhållande av sammanslagningsunderstöd är att sammanslagningen av kommuner gäller

- 1) ett område som uppfyller förutsättningarna för utredningsområde enligt 4 c och 4 d § eller minst ett område, där pendlingsregionens centralkommun enligt 4 d § ingår,
- 2) ett område som med stöd av ministeriets beslut enligt 4 h § eller en särskild kommunindelingsutredning avviker från ovan nämnda förutsättningar, eller
- 3) en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning enligt 4 e § 1 punkten är med i sammanslagningen.

Förutsättningen är dessutom att en sammanslagning av kommuner träder i kraft senast 2017 och att kommunerna har gjort en sammanslagningsframställning enligt 6 § före den 1 april 2014.

Samanslagningsunderstödet består av en grunddel, som bestäms enligt antalet kommuner som sammanslås och deras invånarantal, och en tilläggsdel. Tilläggsdelen betalas vid en sammanslagning av kommuner, där en eller flera kommuner som uppfyller det ekonomiska kriteriet enligt 4 e § deltar.

Samanslagningsunderstöd betalas under tre år. Av understödet betalas 40 procent det år då ändringen träder i kraft och 30 procent under vart och ett av de följande två åren.

Samanslagningsunderstödet ska användas till nödvändiga kostnader för sammanslagning av kommuner, utvecklande av servicesystemet i den nya kommunen och förbättrande av servicens produktivitet eller stärkande av ekonomin i den nya kommunen. Före utgången av året efter det sista året sammanslagningsunderstödet betalas ut ska kommunen lämna en utredning över hur sammanslagningsunderstödet använts till ovan nämnda ändamål inklusive revisorns utlåtande till ministeriet. På återkrav av sammanslagningsunderstöd tillämpas statsunderstödslagen.

Ändras kommunindelningen under betalningsperioder för sammanslagningsunderstödet så att kommunerna skulle vara berättigade till nytt understöd, beräknas understödet som om även den senast genomförda änd-

ringen i kommunindelningen skulle ha genomförts från början av betalningsperioden. Skillnaden mellan det understöd som betalas ut och det omräknade understödet betalas det år då den senast genomförda ändringen i kommunindelningen träder i kraft och de två följande åren på det sätt som bestäms i 4 mom.

Ministeriet betalar understödet årligen före utgången av juni. Om flera kommuner än en får understöd fördelas understödet mellan kommunerna i förhållande till antalet invånare som överförs till respektive kommun. Respektive kommuns andel beräknas på det eurobelopp som kommunen skulle ha betalats i sammanslagningsunderstöd, om den kommun som upplöses skulle ha anslutits helt och hållet till kommunen i fråga. Som kommunens invånarantal används invånarantalet enligt 80 § 6 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) vid ingången av året före det år då ändringen i kommunindelningen träder i kraft.

42 § Sammanslagningsunderstödet grunddel

Sammanslagningsunderstödet grunddel bestäms utifrån antalet kommuner som deltar i sammanslagningen och deras invånarantal som följer:

Invånarantal Antal kommuner	under 20 000	20 000 – 50 000	50 000 – 80 000	över 80 000
2	2 000 000	3 000 000	3 500 000	4 000 000
3 – 4	3 000 000	4 500 000	5 000 000	6 000 000
5 – 6	4 000 000	5 500 000	6 500 000	8 000 000
över 6	5 000 000	7 000 000	8 000 000	10 000 000

43 § Sammanslagningsunderstödet tilläggsdel

Sammanslagningsunderstödet tilläggsdel betalas vid en sådan ändring i kommunindelningen i vilken en eller flera kommuner som uppfyller det ekonomiska kriteriet enligt 4 e § deltar. Tilläggsdelen är 150 euro per invånare i en kommun som uppfyller nämnda förutsättning och högst en miljon euro per sammanslagning.

44 § Ersättande av minskning av statsandelar

Om en sammanslagning av kommuner som träder i kraft under 2014–2017 minskar statsandelarna till den nya kommunen jämfört med de sammanräknade statsandelarna till de kommuner som går samman, beviljar ministeriet den nya kommunen på grund av minskningen under det år då sammanslagningen av kommunerna träder i kraft och de därpå följande åren fram till utgången av 2019 ersättning för minskningen av statsandelarna. Förutsättningen för erhållande av ersättning är att kommunerna har gjort en sammanslagningsframställning enligt 6 § före den 1 april 2014.

Beloppet av den årliga ersättningen fås genom att de statsandelar och hemkommunsersättningar som ska betalas till den nya kommunen det år då kommunsammanslagningen träder i kraft jämförs med de motsvarande statsandelar och hemkommunsersättningar som det år då sammanslagningen träder i kraft skulle ha

betalats till de kommuner som går samman, om kommunerna inte hade gått samman. Ersättningen ska räknas ut med beaktande av utjämningen av statsandelarna på basis av skatteinkomsterna, statsandelen för driftskostnaderna och annan finansiering, som det föreskrivs om i lagen om statsandel för kommunal basservice, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) och lagen om fritt bildningsarbete (632/1998). Ministeriet räknar ut ersättningsbeloppet utifrån uppgifter som lämnats av de ministerier som ansvarar för att statsandelar beviljas enligt dessa lagar.

Om flera kommuner än en får ersättning, fördelas ersättningen mellan kommunerna i förhållande till antalet invånare som överförs till respektive kommun. Varje kommuns andel beräknas på det eurobelopp som kommunen skulle ha betalats i ersättning, om den kommun som upplöses skulle ha anslutits helt och hållet till kommunen i fråga. Som kommunens invånarantal används invånarantalet enligt 80 § 6 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster vid ingången av året före det år då ändringen i kommunindelningen träder i kraft.

Ministeriet betalar ersättningarna i samband med sammanslagningsunderstödet. Om sammanslagningsunderstöd inte betalas till kommunen, betalar ministeriet ersättningar till utgången av juni varje år.

10 kap Förhållandet mellan kommunindelning och kameral indelning

45 § Anpassning av den kamerala indelningen till kommunindelningen

Fastighetsregisterföraren ska se till att de ändringar enligt beslut om ändring i kommunindelningen eller om sträckningen för gränsen mellan kommuner förs in i den kommunindelning som följs i fastighetsregistret (*kameral indelning*).

46 § Förenhetligande av kommunindelningen och den kamerala indelningen vid fastighetsförrättning

Kommer kommunindelningen och den kamerala indelningen att avvika från varandra till följd av en fastighetsförrättning, beslutar förrättningsmännen att den administrativa kommunindelningen och den kamerala indelningen ska förenhetligas.

Den administrativa kommungränsen kan ändras vid en fastighetsförrättning, om

- 1) arealen av de områden som överförs från en kommun till en annan kommun eller flera andra kommuner vid samma lantmäteriförrättning är högst 50 hektar, och
- 2) på det område som överförs finns inga andra byggnader som förutsätter bygglov än enstaka semesterbostäder utanför detaljplaneområde eller ekonomibyggnader som behövs för att bedriva jord- och skogsbruk.

Kommunen är sakägare vid en fastighetsförrättning där den administrativa kommungränsen ändras.

Ändring i förrättningsmännens beslut som gäller ändring av kommungränsen får sökas av ägaren till ett område som ingår i registerenheten och av en kommun som berörs av ändringen av den administrativa kommungränsen. Ändring söks hos jorddomstolen. Vid sökande av ändring iaktas vad som föreskrivs i fastighetsbildningslagen (554/1995).

47 § Förenhetligande av kommunindelningen och den kamerala indelningen i övriga fall

Har kommunindelningen och den kamerala indelningen till följd av en fastighetsförrättning eller annars till följd av något annat skäl än ett beslut om ändring i kommunindelningen eller gränsens sträckning kommit att avvika från varandra, får fastighetsregisterföraren

- 1) besluta att den kamerala indelningen ändras i överensstämmelse med kommunindelningen,
- 2) besluta att kommungränsen ändras i överensstämmelse med den kamerala indelningen, om det inte är ändamålsenligt att ändra den kamerala indelningen och förutsättningarna enligt 46 § 2 mom. 1 och 2 punkten föreligger, eller
- 3) göra framställning till ministeriet om ändring i kommunindelningen, om det inte är ändamålsenligt att ändra den kamerala indelningen och förutsättningarna enligt 46 § 2 mom. 1 och 2 punkten inte föreligger.

Ändring i fastighetsregisterförarens beslut får sökas av ägaren till ett område som ingår i registerenheten och av en kommun som berörs av ändringen av den administrativa kommungränsen. Ändring söks hos jorddomstolen. Vid sökande av ändring iakttas vad som föreskrivs i fastighetsbildningslagen.

48 § Bildande av en egen fastighet av ett område som överförs

Om en del av en fastighet ska överföras kameralt från en kommun till en annan, ombildas den genom styckning till en fastighet i den mottagande kommunen (*kameral styckning*). Ska en del av en annan registerenhet överföras kameralt från en kommun till en annan, ombildas den till en ny registerenhet.

49 § Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om ändring i kommunindelningen eller den kamerala indelningen enligt 46 och 47 § och ombildande av en del av en registerenhet som överförs till en ny registerenhet enligt 48 § kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

50 § Uppgång av rån mellan kommuner

Blir det nödvändigt att bestämma sträckningen för en kommungräns och att märka ut den i terrängen på grund av fastställandet av gränsen mellan kommuner, ska lantmäteribyrån sköta förrättningen (*uppgång av rån mellan kommuner*) efter det att beslutet om gränsen har vunnit laga kraft. Ifall osäkerhet om kommungränsens sträckning råder på grund av att rån har vuxit igen eller av någon annan sådan orsak och ett allmänt behov kräver att råns sträckning klarläggs, kan lantmäteribyrån på eget initiativ bestämma att en uppgång av rån mellan kommuner ska förrättas. Vid förrättningen iakttas i tillämpliga delar vad som i fastighetsbildningslagen och med stöd av den bestäms om rågång som sker i form av fastighetsbestämning samt om bestämmande av rån för en registerenhet och utmärkning av den i terrängen.

Vid en förrättning som gäller uppgång av rån mellan kommuner är även de kommuner som berörs av ändringen sakägare.

51 § Kostnader som åsamkas lantmäteriverket

Kostnaderna för uppgifter som enligt denna lag ankommer på lantmäteriverket betalas av statens medel.

11 kap Ändringssökande samt ändringar av rättelsenatur

52 § Sökande av ändring i fullmäktiges beslut om framställning om en ändring i kommunindelningen

Ändring i beslut av fullmäktige varigenom en ändring i kommunindelningen föreslås får sökas genom besvär på det sätt som nämns i kommunallagen. Om besvären gäller förutsättningarna för ändring i kommunindelningen enligt 4 § kan beslutet upphävas endast om ändringen i kommunindelningen uppenbarligen skulle strida mot nämnda förutsättningar. Besvären ska behandlas i brådskande ordning vid förvaltningsdomstolen.

Fullmäktiges framställning om en ändring i kommunindelningen får verkställas innan beslutet om ändringen har vunnit laga kraft. Beslutet får dock inte börja verkställas, om förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten. Under tiden för verkställighetsförbudet kan ministeriet och statsrådet inte besluta om ändring i kommunindelningen.

53 § Sökande av ändring i beslut av statsrådet eller ministeriet som gäller ändring i kommunindelningen

Ändring i beslut av statsrådet som avser förkastande av en framställning om sammanslagning av kommuner får genom besvär sökas av en kommun som berörs av ändringen, en medlem i kommunen eller den sammanslagingsstyrelse som avses i 10 §.

Om statsrådet beslutar om sammanslagning av kommuner med stöd av 18 § 2 mom. eller 3 mom., får ändring i beslutet genom besvär sökas av en kommun som berörs av ändringen eller en medlem i kommunen.

Ändring i beslut av statsrådet eller ministeriet som avser överföring av en del av en kommun till en annan kommun får genom besvär sökas av en kommun som berörs av ändringen eller en medlem i kommunen och i ett beslut som avser förkastande av en framställning om ändring av den som gjort framställningen.

Besvären ska lämnas till högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från det att ett beslut som avser ändring i kommunindelningen publicerats i Finlands författningssamling eller ett beslut som avser förkastande av en framställning om ändring har meddelats dem som gjort framställningen. Besvären ska behandlas i brådskande ordning vid högsta förvaltningsdomstolen.

Ett beslut av statsrådet eller ministeriet som avser ändring i kommunindelningen får verkställas innan det har vunnit laga kraft. Beslutet får dock inte börja verkställas, om högsta förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten.

54 § Särskild besvärsmätt i fråga om beslut av en kommunal myndighet

Beslut av en kommunal myndighet som har fattats efter att ett sådant beslut av statsrådet eller ministeriet som avser en ändring i kommunindelningen har getts, men innan ändringen i kommunindelningen har trätt i kraft, får överklagas på det sätt som bestäms i kommunallagen också på den grund att beslutet strider mot grunderna för ändring i kommunindelningen eller mot 31 eller 32 § i denna lag.

Besvärsmätt tillkommer också den sammanslagingsstyrelse som avses i 10 §.

55 § Förbud mot ändringssökande

Ändring får inte sökas i ett beslut om sammanslagning av kommuner som statsrådet fattat på kommunernas gemensamma framställning.

I ett beslut av ministeriet som avses i 15 § och som avser förordnande av särskild kommunindelningsutredning får ändring inte sökas särskilt.

56 § Ändring av rättelsenatur

Utöver det som 8 kap. i förvaltningslagen bestäms om rättelse av fel i beslut kan ministeriet verkställa ändringar av rättelsenatur i beslut som avser ändring i kommunindelningen och som utfärdats med stöd av denna lag.

12 kap Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

57 § Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Lagen tillämpas första gången på sådana ändringar i kommunindelningen som träder i kraft vid ingången av 2011.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

58 § Bestämmelser som upphävs

Genom denna lag upphävs kommunindelningenslagen av den 19 december 1997 (1196/1997) jämte ändringar.

Om det någon annanstans i lag hänvisas till den kommunindelningenslag som gäller vid ikraftträdandet av denna lag, ska denna lag tillämpas i stället för den.

59 § Finansiering av sammanslagningsunderstöden

Om sammanlagt mera än 200 miljoner euro betalas i sådant sammanslagningsunderstöd som avses i 41 § eller med anledning av sammanslagningar som träder i kraft före 2014 under vardera perioden åren 2012–2015 och 2016–2019, minskas statsandelen enligt lagen om statsandel för kommunal basservice med en andel som motsvarar överskridningen. Minskningen av statsandelen är lika stor per invånare i alla kommuner.

60 § Övergångsbestämmelser

Den kommunindelningenslag som gäller vid ikraftträdandet av denna lag kan tillämpas på framställningar om ändring i kommunindelningen som har tillställts ministeriet före utgången av mars 2010.

Om en ändring i kommunindelningen som träder i kraft vid ingången av 2014 eller träder i kraft därefter berör en kommun till vilken betalas sammanslagningsunderstöd enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande, upphör betalningen av stödet när ändringen i kommunindelningen träder i kraft och det nya understödet betalas i enlighet med denna lag.

Om en sammanslagning av kommuner har trätt i kraft före 2014, tillämpas på ersättning för minskning av statsandelar de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 . Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lagens 1 a kap. är i kraft till utgången av 2016.

Språklag (5, 27, 29 och 33 §)

5 § Språklig indelning

Kommunerna utgör grundenheten för den språkliga indelningen. Kommunerna är antingen enspråkiga eller tvåspråkiga. Genom förordning av statsrådet bestäms vart tionde år på grundval av den officiella statistiken vilka kommuner som är tvåspråkiga och vilket majoritetsspråket är samt vilka kommuner som är enspråkigt finska eller svenska.

Statsrådet skall bestämma att en kommun är tvåspråkig, om kommunen har både finskspråkiga och svenskspråkiga invånare och minoriteten utgör minst åtta procent av invånarna eller minst 3 000 invånare. Statsrådet skall bestämma att en tvåspråkig kommun skall bli enspråkig, om minoriteten består av färre än 3 000 invånare och minoritetens andel har sjunkit under sex procent. Om fullmäktige i en kommun begär det, kan statsrådet genom förordning bestämma att kommunen är tvåspråkig under följande tioårsperiod även om den annars skulle vara enspråkig.

Om kommunindelningen ändras, ska det samtidigt bestämmas vilken inverkan ändringen har på kommunens språkliga status. Om en tvåspråkig kommun till följd av ändring i kommunindelningen blir en del av en sådan ny kommun som med stöd av 2 mom. borde bestämmas vara enspråkig, är den nya kommunen likväl tvåspråkig.

27 § Skriftväxling mellan myndigheterna

I skriftväxling mellan statliga myndigheter används finska, om inte den mottagande eller avsändande myndigheten är enspråkigt svensk eller det av någon annan orsak är mer ändamålsenligt att använda svenska eller något annat språk.

När en statlig myndighet skickar skrivelser till en kommun ska den använda kommunens språk, om det är en enspråkig kommun och båda språken om det är en tvåspråkig kommun, om inte något annat följer av 3 mom. (utgår). När en statlig myndighet skickar skrivelser till universitet, yrkeshögskolor eller andra läroinrättningar ska den använda mottagarens språk.

När en statlig eller kommunal myndighet begär och ger yttrande i ett ärende där en expedition eller någon annan handling utfärdas till parten, skall myndigheten använda handläggningsspråket. En enspråkig myndighet får dock ge sitt yttrande på sitt språk. Den myndighet som handlägger ärendet skall då på begäran av parten ge en avgiftsfri officiell översättning av yttrandet.

29 § Kommunala möteskallelser, protokoll och instruktioner

I tvåspråkiga kommuner skall fullmäktiges möteskallelser och protokoll skrivas på finska och svenska. Beslut om språket i andra kommunala organs möteskallelser och protokoll fattas av kommunen med beaktande av att de förtroendevaldas möjlighet att sköta sitt uppdrag säkerställs och att kommuninvånarnas behov av information tillgodoses.

Tvåspråkiga kommuners instruktioner och liknande regler skall utfärdas på finska och svenska.

33 § Skyltar och ortnamn samt kollektivtrafik

Texten på skyltar, trafikmärken och andra motsvarande anslag som riktar sig till allmänheten och som myndigheterna sätter upp i tvåspråkiga kommuner skall finnas på finska och svenska, om man inte enligt internationell praxis använder enbart ett utländskt språk. Om en ny kommun blir tvåspråkig efter en ändring i kom-

munindelningen, får dock inom den del av kommunen som tidigare var enspråkig fortfarande användas enbart enspråkiga gatu- och vägnamnsskyltar.

Närmare bestämmelser om språket på trafikmärken och andra trafikordningar som myndigheterna sätter upp finns i vägtrafiklagstiftningen.

Bestämmelser om vilka ortnamn som skall användas på skyltar som myndigheterna sätter upp kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Innan förordningen utfärdas skall utlåtande av Institutet för de inhemska språken inhämtas.

Bestämmelser om de språk som skall användas på skyltar och i information till passagerarna i kollektivtrafiken kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder ikraft den _____ 20__ .

I en kommun som efter denna lags ikraftträdande har blivit tvåspråkig till följd av en ändring i kommunindelningen ska myndigheternas skyltar och anslag som avses i 33 § 1 mom., fränsett gatu- och vägnamnsskyltar, ändras så att de är tvåspråkiga senast inom två år från det att ändringen trädde i kraft. Texterna på de trafikmärken och andra trafikordningar som avses i vägtrafiklagstiftningen ska ändras till tvåspråkiga senast inom fem år från det att ändringen trädde i kraft.

Lantmäteriverket upprätthåller kartor över kommungränser som gällde den 1 januari 2013 för att ange den inre gräns inom kommunen som avses i 33 § 1 mom.

3 Detaljmotivering

Kommunstrukturlagen

2 §. Målen för utvecklande av kommunindelningen. När kommunindelningen utvecklas är målet enligt gällande lydelse i 2 § i kommunindelningenslagen en livskraftig och regionalt enhetlig kommunstruktur med en fungerande samhällsstruktur. Målet är också att en kommun ska bestå av en pendlingsregion eller någon annan sådan funktionell helhet som har ekonomiska förutsättningar och på personella resurser grundade förutsättningar att ansvara för ordnandet och finansieringen av servicen för kommuninvånarna.

Det föreslås att det i paragrafen förutom förutsättningar att ansvara för ordnandet och finansieringen av servicen också nämns förutsättningar att ansvara för en tillräcklig egen serviceproduktion. Med detta avses att kommunen ska kunna bära ansvaret inte bara för ordnandet av servicen utan också för produktionen av egen kommunal service. Syftet med kravet om tillräcklig egen serviceproduktion är att kommunen i princip under alla omständigheter även själv förmår svara för produktionen av tjänster. Målet för kommunstrukturreformen är att kommunerna i stor utsträckning och i huvudsak själva ska kunna svara för ordnandet och produktionen av basservicen samt för ett framgångsrikt utvecklingsarbete. Kommunen ska kunna vara ansvarsorganisation för en enhetlig och stark servicehelhet. En tillräckligt stark och självständig kommun klarar också av att hantera marknaden i ett läge där formerna för serviceproduktion blir allt mångsidigare, och den kan bemöta de krav som följer av invånarnas ökade valfrihet. Kommunen ska också ha förutsättningar att ordna och producera sådana servicehelheter som stödjer välfärdstjänsterna, främjar välfärden och förebygger efterfrågan på service och utgör en integrerad del av kommunens allmänna verksamhetsfält.

När kommunindelningen utvecklas ska målet, utöver det som nämns ovan, vara en samhällsstruktur som stärker förutsättningarna för kommuninvånarnas självstyrelse. Ett av de viktigaste målen för kommunreformen är att stärka demokratin och kommuninvånarnas delaktighet. Genom att bilda tillräckligt starka och livskraftiga kommuner kan man stärka ställningen och handlingsutrymmet för det demokratiska beslutsfattandet i kommunen. I samband med totalreformen av kommunallagen i anslutning till kommunreformen fästs särskild uppmärksamhet vid att utveckla närdemokratin, och med hänsyn till den nya kommunstruktur som tar form bedöms och möjliggörs till exempel lösningar med kommunaldelsförvaltning.

4 §. Förutsättningar för en ändring i kommunindelningen. I paragrafen anges de rättsliga förutsättningar för en ändring i kommunindelningen som ska finnas i varje situation där det är aktuellt att ändra kommunindelningen. Förutsättningarna gäller för både sammanslagning av kommuner och överföring av en del av en kommun till en annan kommun.

I 1 mom. anges fyra alternativa förutsättningar av vilka åtminstone en måste finnas för att kommunindelningen ska kunna ändras. Enligt gällande lydelse i 1 punkten kan kommunindelningen ändras, om ändringen förbättrar kommunens funktionella och ekonomiska förutsättningar att svara för ordnandet av service eller kommunens funktionsförmåga i övrigt. Det föreslås att punkten kompletteras med ett omnämmande av kommunens förutsättningar att svara för produktionen av service, vilket således också kan ligga till grund för en ändring i kommunindelningen. I enlighet med målen för kommunstrukturreformen ska kommunen kunna bära ansvaret inte bara för ordnandet av service utan också för produktionen av egen kommunal service. När det gäller produktion av service kommer det således inte att krävas att kommunen ska svara för produktionen av all service den ordnar. En kommunindelning ska kunna ändras, om ändringen till någon del förbättrar kommunens förutsättningar att svara för produktionen av service. I enlighet med 2–4 punkten rör de övriga förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen faktorer som hänförs till förbättring av levnadsför-

hållandena för invånarna i området, verksamhetsmöjligheterna för näringarna i området samt samhällsstrukturens funktionsduglighet i området. Det är i första hand de kommuner som ändringen gäller som ska bedöma om det finns förutsättningar för att ändra kommunindelningen.

För en ändring i kommunindelningen ska det dessutom i alla situationer där det är aktuellt att ändra kommunindelningen förutsättas att ändringen främjar de mål för utvecklande av kommunindelningen som nämns i 2 §. Det att förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen kopplas samman med målen för utvecklande av kommunindelningen innebär att det också vid beslutsfattande som gäller en ändring i kommunindelningen bör fästas allt större vikt vid bland annat hur ändringen i kommunindelningen påverkar områdets övergripande intresse. De nya kommunerna ska uppfylla målen för utvecklande av kommunindelningen så att förutsättningarna för en sammanslagning av kommuner beaktas med tanke på hela området. Detta innebär att de nya kommunerna ska vara bland annat livskraftiga och regionalt enhetliga och ha en fungerande samhällsstruktur. De lagfästa utredningskriterierna styr tolkningen av dessa mål.

Enligt 4 mom. ska den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder när kommunindelningen ändras. I momentet föreskrivs det dessutom om tryggnad av samernas språkliga och kulturella rättigheter samt av samernas kulturella autonomi.

Det föreslås att ordalydelsen ändras så att strävan att bilda språkligt förenliga områden förs fram, vilket innebär att bestämmelsen motsvarar det som föreskrivs i grundlagen. Bestämmelsen får allt större betydelse i och med kommunstrukturreformen eftersom det i bestämmelsen uppställs specialvillkor för bildandet av nya kommuner. En ändring i kommunindelningen kommer således inte att kunna medföra att språkligt enhetliga områden splittras eller att tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna förändras markant. För att garantera att de språkliga rättigheterna tillgodoses föreslås det att förslaget om en kommunstrukturlag åtföljs av ett förslag om ändring av språklagen till behövliga delar. Om reformen i övrigt medför betydande ändringar i samernas språkliga och kulturella rättigheter eller i samernas kulturella autonomi bör även lagstiftningen om samerna i fortsättningen sannolikt ändras till behövliga delar.

1 a kap. Genomförande av kommunstrukturreformen

4 a §. Målet för kommunstrukturreformen. Enligt 1 mom. innehåller kapitlet bestämmelser om grunderna och förfarandena vid reformen av kommunstrukturen. Bestämmelserna i kapitlet ska gälla till utgången av 2016. De kompletterar de bestämmelser i lagen som gäller tills vidare och ska tillämpas jämsides med de övriga bestämmelserna i lagen. I 9 kap. föreskrivs det dessutom om ekonomiskt stöd för kommunsammanslagningar i anslutning till kommunstrukturreformen.

Bestämmelserna i 1 a kap. ska tillämpas i alla kommuner i landet bortsett från kommunerna i landskapet Åland. Enligt 18 § 4 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om bland annat kommunindelning och kommunernas förvaltning.

De grunder och förfaranden som anges i kapitlet ska i princip gälla även för kommunerna i Helsingfors metropolområde. När det gäller de utredningskriterier som avser självförsörjning i fråga om arbetsplatser, pendling och samhällsstruktur föreskrivs det dock annorlunda för kommunerna i metropolområdet än för de övriga kommunerna (4 d § 4 mom.).

I 2 -4 mom. föreslås bestämmelser om målen för kommunstrukturreformen vilka baserar sig på regeringsprogrammet och på de riktlinjer som regeringens aftonskola samt ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling lade fram i juni 2012.

Enligt 2 *mom.* är syftet med kommunstrukturreformen att trygga högklassig och likvärdig kommunal service utifrån kundernas behov i hela landet, skapa förutsättningar för utvecklingsverksamhet som stärker kommunernas ekonomi och för en enhetligare samhällsstruktur samt stärka den kommunala självstyrelsen och den lokala demokratin.

Enligt 3 *mom.* är målet med reformen en livskraftig kommunstruktur som bygger på starka primärkommuner. Målet är att kommunerna i stor utsträckning och i huvudsak själva ska kunna svara för ordnandet och produktionen av basservicen samt för ett framgångsrikt utvecklingsarbete. Kommunen ska kunna bära ansvaret inte bara för ordnandet av service utan också för produktionen av egen kommunal service. En stark kommun är funktionellt enhetlig och kan svara för en omfattande servicehelhet. Kommunen ska klara av att hantera marknaden i ett läge där formerna för serviceproduktion blir allt mångsidigare, och den ska kunna bemöta de krav som följer av invånarnas ökade valfrihet. Kommunen ska kunna ordna och producera sådana servicehelheter som stödjer välfärdstjänsterna, främjar välfärden och förebygger efterfrågan på service och utgör en integrerad del av kommunens allmänna verksamhetsfält.

Enligt 4 *mom.* bildas starka primärkommuner av naturliga pendlingsregioner, de förmår skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och sysselsättning, och de förmår effektivt sörja för utvecklandet av samhällsstrukturen och förhindra att den splittras. Målet är dessutom att stärka och främja bildandet av kommuner med en stabilare kommunal ekonomi.

4 b §. Utredningsskyldighet. Enligt 1 *mom.* ska kommunen tillsammans med de övriga kommunerna i området utreda möjligheterna att bilda en ny kommun i enlighet med de förutsättningar för en ändring i kommunindelningen som anges i 4 §, förutsatt att kommunen uppfyller ett eller flera av de utredningskriterier som avses i 4 c–4 e §. Utredningskriterierna gäller det befolkningsunderlag som krävs för servicen, självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser, pendling och samhällsstruktur samt kommunens ekonomiska situation. Utgångsläget för utredningsskyldigheten är således att utredningsområdet uppfyller de i 4 § avsedda förutsättningar som bland annat gäller de språkliga rättigheterna enligt grundlagen.

Enligt 2 *mom.* ska en kommun dock inte kunna stå utanför en utredning även om inte ett enda av utredningskriterierna, om det inte på något annat sätt går att uppnå en sådan funktionell helhet i området som avses i 2 §, där målen för utvecklande av kommunindelningen anges.

Bestämmelsen i 3 *mom.* gäller en situation där kommunen är utredningsskyldig enligt 1 *mom.* men kommer att stå utanför det utredningsområde som de övriga kommunerna bildar. Kommunen ska då bland sina grannkommuner kunna välja en sådan kommun till utredningspartner med vilken den bildar en funktionell helhet, och dessa kommuner ska gemensamt utreda en sammanslagning av kommunerna. Syftet med bestämmelsen är att förebygga problemet med så kallade överblivna kommuner, det vill säga att vissa kommuner faller utanför utredningarna därför att andra kommuner inte är intresserade av dem till exempel på grund av deras dåliga ekonomi.

I 4 *mom.* föreskrivs det om målet för en utredning om kommunsammanslagning och om vad som åtminstone ska ingå i utredningen. Syftet med sammanslagningsutredningen är att bereda en sådan framställning om sammanslagning av kommuner som avses i 6 § och ett anknytande sammanslagningsavtal som avses i 8 §. Enligt kommunindelningsslagen krävs det för sammanslagning av kommuner att kommunerna lägger fram en gemensam sammanslagningsframställning i vilken sammanslagningsavtalet ingår som en viktig handling. Sammanslagningsutredningen ska således i princip omfatta allt som ingår i sammanslagningsavtalet. I 7 § i kommunindelningsslagen finns bestämmelser om beredning av sammanslagningsframställningen i kommunen. Enligt den paragrafen ska kommunerna under beredningen se till att kommuninvånarna har möjlighet att delta och påverka och att framställningen bereds i samarbete med företrädare för personalen.

Om kommunerna inte går in för att göra en framställning om sammanslagning av kommuner ska det för fullgörande av den utredningsskyldighet som avses i paragrafen dock alltid krävas åtminstone en utredning som innehåller en bedömning av ordnandet av förvaltningen och servicen samt produktionen av servicen på utredningsområdet, en bedömning av sammanslagningens konsekvenser för kommunernas samarbete, en bedömning av områdets ekonomiska situation, en bedömning av hur invånarnas möjligheter att delta och påverka samt närdemokratin förverkligas samt en bedömning av fördelar och eventuella nackdelar med en sammanslagning av kommunerna. I utredningar som gäller andra än enspråkiga kommuner ska tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna bedömas.

Utredningen ska beredas på tillräckligt bred basis genom medverkan av förtroendevalda i kommunen, anställda och kommuninvånare. Bestämmelser om beredningen av sammanslagningens utredningen i samarbete med representanter för kommunernas personal finns i 4 j § som gäller personalens ställning i samband med reformen. I likhet med framställningen om sammanslagning av kommuner ska också den utredning som avses i paragrafen höra till de ärenden som fullmäktige beslutar om.

Även om utredningen gäller uttryckligen sammanslagning av kommuner inom ett utredningsområde bör den i synnerhet när det gäller ordnandet av servicen också innehålla uppgifter om sammanslagningens eventuella konsekvenser för kommunernas samarbete inom ett vidsträckt område än inom utredningsområdet. I detta sammanhang kan kommunerna vid behov utreda även andra kompletterande sätt att ordna förvaltningen och servicen vilka främjar målen för reformen.

När de språkliga konsekvenserna bedöms kan kommunerna använda sig av till exempel de anvisningar för konsekvensbedömning som bereds vid Finlands Kommunförbund och av justitieministeriets anvisningar för bedömning av de språkliga konsekvenserna.

Med stöd av den föreslagna 40 a § ska kommunen kunna få understöd för utredningskostnaderna. Utöver ekonomiskt stöd erbjuds kommunerna också annat stöd under utredningsfasen. Bland annat samordning av systemen för informationsförvaltning stöds genom det riksomfattande projektet för förändring av informationsförvaltningen och genom kommunsammanslagningens stöd i anslutning till det. För att främja utredningsarbetet i stora stadsregioner tillsatte finansministeriet i september 2012 en arbetsgrupp för att stödja inledningen, beredningen och uppföljningen av utredningsarbetet i de stora stadsregionerna, det vill säga Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Jyväskylä, Lahtis och Kuopio.

4 c §. Befolkningsunderlag som krävs för servicen. Det kriterium som anges i paragrafen gäller krav på ett tillräckligt stort befolkningsunderlag för ordnande, produktion, finansiering och utvecklande av servicen i kommunen. Utredningsskyldighet uppstår när en kommun har färre än 20 000 invånare. Kommunen ska då tillsammans med de övriga kommunerna utreda möjligheterna till en sammanslagning inom ett område med ett tillräckligt befolkningsunderlag med tanke på ordnandet, finansieringen och utvecklandet av tjänster samt med förmåga till tillräcklig egen serviceproduktion. Syftet med villkoret om en tillräcklig egen serviceproduktion är att kommunen i princip under alla omständigheter även själv förmår svara för produktionen av tjänster. Utredningsområdet ska speciellt med tanke på den egna serviceproduktionen inom social- och hälsovården, tjänster med låg tröskel samt närservicen ha åtminstone ca 20 000 invånare. Med tanke på högklassigt och jämlikt ordnande av den grundläggande utbildningen borde årskullen under 1-åringar i utredningsområdet vara åtminstone ca 50.

Regeringens mål är en kommunstruktur där kommunen i huvudsak själv kan ansvara för ordnandet av bas-service och för ett framgångsrikt utvecklingsarbete. Ett större befolkningsunderlag i kommunerna minskar behovet av samarbete och bidrar till att det bildas kommuner med en stabilare kommunal ekonomi.

Forskning visar att kostnaderna per enhet för tjänster som produceras för ett mycket litet befolkningsunderlag och i mycket små enheter i allmänhet är höga. Små enheter uppvisar den största variationen när det gäller verksamhetens kvalitet och effektivitet och är sårbara också när det gäller tillgången till ordinarie och vikarierande personal. Även befolkningens stigande medelålder och migrationen skapar mest problem och instabilitet just i de minsta och ekonomiskt mest sårbara kommunerna. Genom att öka befolkningsunderlaget för serviceproduktionen kan man minska skillnaderna mellan kommunerna både i fråga om invånarnas behov av service och i fråga om finansieringsförmågan.

Syftet med utredningskriteriet är att i enlighet med regeringsprogrammet säkra en sådan kommunstruktur som garanterar jämlik service i hela landet och stärker kommunernas förutsättningar att självständigt svara för ordnandet och produktionen av basservicen. Ett ytterligare mål är att stärka kommuner med en stabil kommunal ekonomi och bidra till att sådana kommuner bildas. Det villkor som avser befolkningsunderlaget grundar sig således dels på serviceanvändarnas behov och rätt att få service enligt lika grunder, dels på kommunernas ekonomiska och verksamhetsmässiga och på personella resurser grundade möjligheter att svara mot servicebehoven.

När det gäller social- och hälsovård möjliggör ett tillräckligt stort befolkningsunderlag i kommunen bland annat egen serviceproduktion, service med låg tröskel och närservice. Det minsta befolkningsunderlag som förutsätts enligt paragrafen är dock inte tillräckligt för att primärvården och den specialiserade sjukvården ska kunna integreras. Bestämmelser om förutsättningarna för ordnande av social- och hälsovårdsservice finns i lagstiftningen om ordnande av social- och hälsovård. Den lagstiftningen revideras som bäst.

När det gäller grundläggande utbildning kan det anses att det krävs att åldersklassen omfattar minst cirka 50 barn för att högklassig och likvärdig undervisning ska kunna ordnas. Ett större befolkningsunderlag förbättrar också kommunens förutsättningar att ordna och utveckla servicen inom bland annat kultur-, idrotts-, ungdoms- och biblioteksväsendet, byggnadstillsynen, samhällstekniken och miljöskyddet. Verksamhetsområdet för yrkesutbildning är i regel större än en kommun, nämligen regionalt eller rikstäckande. Bestämmelser om förutsättningarna för anordnande av utbildning finns i lagen om yrkesutbildning (630/1998), gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) och lagen om fritt bildningsarbete (632/1998).

En kommun med ett tillräckligt befolkningsunderlag klarar av att bära ansvaret inte bara för att det ordnas service utan också för att den egna serviceproduktionen är tillräcklig. Den klarar av att hantera marknaden i ett läge där formerna för serviceproduktion blir allt mångsidigare, och den kan svara mot de krav som följer av invånarnas ökade valfrihet.

Utredningskriteriet syftar också till att säkerställa möjligheterna att utveckla verksamheten. Tillräckliga ekonomiska och personella resurser är en förutsättning för kommunens och hela områdets livskraft och utveckling. En stark kommun klarar av att skapa tillräckliga förutsättningar för tillväxt och sysselsättning.

I den föreslagna paragrafen avses med antalet invånare i kommunen invånarantalet i kommunen vid utgången av 2012 enligt 80 § 6 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009). Enligt befolkningsuppgifterna för 2011 hade 264 av Finlands kommuner färre än 20 000 invånare, vilket innebär att utredningskriteriet berör merparten av kommunerna i Finland.

Utifrån det som föreskrivs om utredningsskyldigheten i 4 b § 2 mom. kan inte heller de kommuner som uppfyller kravet om ett tillräckligt befolkningsunderlag för servicen stå utanför en utredning, om bland annat den funktionella helhet som uppfyller kravet om ett tillräckligt befolkningsunderlag inte kan uppnås på något annat sätt i området.

Med stöd av 4 f § ska det villkor som gäller befolkningsunderlaget kunna frångås genom beslut av finansministeriet. Finansministeriet ska få besluta om avvikelser i en situation där det på grund av särskilt gles bosättning är omöjligt att bilda en funktionell helhet som uppfyller kravet på befolkningsunderlag eller en avvikelse är nödvändig för att de språkliga rättigheterna eller samernas rättigheter till sin kultur ska kunna tryggas. Kommunen ska då tillsammans med kommunerna i området utreda en sammanslagning på ett område med färre än 20 000 invånare. En kommun ska inte helt kunna befrias från utredningsskyldigheten även om det finns grund för en avvikelse, om kommunen inte ensam har tillräckliga förutsättningar att svara för ordnandet av servicen.

4 d §. Självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser, pendling och samhällsstruktur. Pendling och samhällsstruktur beskriver områden där kommungränserna har liten betydelse med tanke på invånarnas vardag, kommunernas ömsesidiga beroende och delvis också arbetsmarknadsdynamiken i kommunerna och deras tillhörighet till samma ekonomiska område. Inom dessa områden finns det ur näringsstrukturellt perspektiv starka kopplingar mellan utvecklandet av de olika kommunerna.

De kriterier som avser självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser och pendling ska vara alternativa kriterier för kommunerna när utredningsskyldigheten bedöms. En kommun ska dock vara utredningsskyldig även om kriteriet som avser självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser eller pendlingskriteriet inte uppfylls, om samhällsstrukturkriteriet visar att en utredning behövs. Pendlingskriteriet och samhällsstrukturkriteriet visar förutom behovet av en sammanslagningsutredning även riktningen för den.

I 1 mom. 1 punkten föreskrivs det om utredningskriteriet som avser självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser. Med självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser avses förhållandet mellan den arbetande befolkningen i kommunen och antalet arbetsplatser i kommunen. En hög självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser är ett uttryck för kommunens livskraft, konkurrenskraft och förmåga att svara för utvecklandet av näringsverksamheten inom sitt område. Utredningsbehov uppstår om kommunens självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser är under 80 procent. Enligt Statistikcentralens uppgifter för 2009 uppfylls kriteriet i följande 114 kommuner:

Södra Karelen: Lemi, Ruokolahti och Taipalsaari

Södra Österbotten: Ilmajoki

Södra Savolax: Enonkoski, Jorois och Kerimäki

Kajanaland: Ristijärvi

Egentliga Tavastland: Hattula, Hausjärvi, Humppila, Janakkala, Loppi, Tammela och Ypäjä

Mellersta Finland: Kivijärvi, Konnevesi, Laukaa, Luhanka, Muurame, Petäjävesi, Toivakka och Uurainen

Kymmenedalen: Iitti, Miehikkälä och Pyttis

Lappland: Keminmaa och Simo

Birkaland: Akaa, Birkala, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pälkäne, Tavastkyro, Vesilahti och Ylöjärvi

Österbotten: Korsholm, Laihela, Larsmo, Lillkyro, Malax, Pedersöre kommun och Storkyro

Norra Karelen: Kontiolahti, Liperi och Polvijärvi

Norra Österbotten: Alavieska, Haukipudas, Ii, Karlö, Kempele, Kiiminki, Limingo, Lumijoki, Merijärvi, Muhos, Oulunsalo, Pyhäjoki, Tyrnävä, Vihanti och Yli-Ii

Norra Savolax: Leppävirta, Maaninka, Siilinjärvi och Tervo

Päijänne-Tavastland: Asikkala, Hollola, Hämeenkoski, Orimattila och Padasjoki

Satakunta: Kiikoinen, Kjulo, Lavia, Luvia, Nakkila, Påmark och Ulvsby

Nyland: Askola, Ingå, Karislojo, Mörskom, Nummi-Pusula, Pukkila och Sjundeå. Av kommunerna i Nyland har dessutom Borgnäs, Grankulla, Kervo, Kyrkslätt, Mäntsälä, Nurmijärvi, Sibbo, Träskända, Tusby och Vichtis en självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser som är lägre än den nämnda, men utredningskriteriet berör inte dem.

Egentliga Finland: Aura, Lundo, Marttila, Masku, Mynämäki, Nousis, Nådendal, Oripää, Pargas, Pemar, Pyhäranta, Pöytyä, Rusko, Sagu, S:t Karins, Tarvasjoki, Tövsala och Vehmaa.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs det om utredningskriteriet som avser pendling. Enligt punkten ska kommunen vara skyldig att utreda en sammanslagning om arbetandet utanför kommunen, det vill säga pendlingen, är omfattande enligt pendlingsprocenten i Statistikcentralens pendlingsområden.

Pendlingsregionerna är olika stora och deras omfattning påverkas av bland annat centralkommunens storlek och dragningskraft i regionen. I kommuner belägna inom stora pendlingsregioner uppstår utredningsbehov om pendlingen från kommunen till den i Statistikcentralens pendlingsområdesindelning avsedda centralkommunen är minst 35 procent. Som stora pendlingsregioner räknas pendlingsområdena runt Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Lahtis, Jyväskylä och Kuopio. I andra pendlingsregioner uppstår utredningsbehov om pendlingen från kommunen till den i Statistikcentralens pendlingsområdesindelning avsedda centralkommunen är minst 25 procent.

Statistikcentralens senaste statistiska pendlingsområdesklassificering daterad den 1 november 2011 baserar sig på pendlingsuppgifterna enligt pendlingsstatistiken av den 31 december 2009. Statistikcentralen anger pendlingsprocenten som heltal avrundande till närmaste heltal. Av dessa uppgifter följer att inom de stora pendlingsregioner som avses i bestämmelsen arbetar minst 35 procent av den arbetande befolkningen i följande kommuner i pendlingsregionens centralkommun:

- Tammerfors pendlingsregion: Birkala, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Vesilahti, Ylöjärvi
- Åbo pendlingsregion: Lundo, Masku, Nousis, Nådendal, Reso, Rusko, S:t Karins
- Uleåborgs (från ingången av 2013) pendlingsregion: Kempele, Limingo, Muhos, Tyrnävä
- Lahtis pendlingsregion: Hollola
- Jyväskylä pendlingsregion: Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen
- Kuopio (från ingången av 2013) pendlingsregion: Siilinjärvi.

Inom andra pendlingsområden fastställda av Statistikcentralen arbetar minst 25 procent av den arbetande befolkningen i följande kommuner i pendlingsregionens centralkommun:

- Forssa pendlingsregion: Jockis, Tammela
- Tavastehus pendlingsregion: Hattula
- Joensuu pendlingsregion: Kontiolahti, Liperi
- Kajana pendlingsregion: Paltamo
- Kankaanpää pendlingsregion: Jämijärvi

- Kemi pendlingsregion: Keminmaa, Simo
- Kotka pendlingsregion: Fredrikshamn, Pyttis
- Villmanstrands pendlingsregion: Lemi, Taipalsaari
- S:t Michels (från ingången av 2013) pendlingsregion: Hirvensalmi
- Jakobstads pendlingsregion: Larsmo, Pedersöre kommun
- Björneborgs pendlingsregion: Luvia, Nakkila, Påmark, Ulvsby
- Brahestads (från ingången av 2013) pendlingsregion: Pyhäjoki, Siikajoki
- Raumo pendlingsregion: Euraåminne, Pyhärinta
- Nyslotts (från ingången av 2013) pendlingsregion: Enonkoski
- Seinäjoki pendlingsregion: Ilmajoki
- Vasa (från ingången av 2013) pendlingsregion: Korsholm, Laihela, Malax
- Varkaus pendlingsregion: Jorois.

Statistikcentralen uppdaterar som bäst pendlingsområdesklassificeringen med pendlingsuppgifterna för 2010.

I 2 mom. föreskrivs det om utredningskriteriet som avser samhällsstruktur. En kommun ska vara utredningskyldig även om den inte uppfyller de utredningskriterier enligt 1 mom. som avser självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser eller pendling, om samhällsstrukturkriteriet visar att en utredning behövs. Samhällsstrukturkriteriet sammanför ett område där behovet av gemensamma beslut som gäller markanvändning, boende och trafik är störst. Frågan om huruvida utredningskriteriet uppfylls ska bedömas i första hand med hjälp av Finlands miljöcentrals tätortsklassificering.

Samhällsstrukturen inrymmer den fysisk-funktionella helhet som består av bostads-, arbetsplats-, servicependlings- och rekreationsområdena och de system för trafik och teknisk service som förenar dem. För att trenden med en splittring av samhällsstrukturen ska kunna brytas krävs det i synnerhet att markanvändningen, boendet och trafiken samordnas samt att servicestrukturen effektiviseras och att verksamhetsmöjligheterna på de platser där näringslivet är stationerat tryggas. För att möjliggöra detta är det viktigt att det beslutsfattande som avser dessa frågor sammanförs på ett större område än en kommun. På så sätt kan man bland annat minska deloptimeringen mellan kommunerna samt stärka hela områdets konkurrenskraft och livskraft. Det här lyckas bäst genom att kommunstrukturen utvecklas så att stadsregionens centrala tätortsstruktur med dess områden där det finns ett tryck på att de ska växa, administrativt sett hör till en kommun.

Samhällsstrukturkriteriet uppfylls för det första om områdets samhällsstruktur utgörs av en central tätort som sträcker sig över flera kommuners område. Utredningskriteriet uppfylls för det andra om en närliggande tätort som strukturellt eller funktionellt ansluter sig till den centrala tätorten sträcker sig över kommungränsen. För det tredje uppfylls utredningskriteriet om trycket på att den centrala tätorten ska växa i betydande grad berör en närliggande tätort i en annan kommun. Här avses en situation där en enhetlig tätortszon bryts till exempel på grund av ett geografiskt eller naturvärdesrelaterat hinder vid kommungränsen medan byggbehovet på området till följd av befolkningstillväxten, trafikförbindelserna eller arbetsplatsernas läge eller av andra orsaker i betydande grad berör en närliggande tätort i en annan kommun eller ett område i närheten av en sådan ort.

Enligt Finlands miljöcentralers tätortsklassificering utgående från uppgifterna för 2010 uppfylls samhällsstrukturkriteriet i följande kommuner när en central tätort eller en närliggande tätort som ansluter sig till den centrala tätorten sträcker sig över kommungränsen:

- Tammerfors, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Birkala och Ylöjärvi
- Åbo, S:t Karins, Lundo, Masku, Nådendal, Pemar, Reso och Rusko
- Uleåborg (från ingången av 2013) och Kempele
- Lahtis och Hollola
- Jyväskylä och Muurame
- Björneborg, Ulvsby, Nakkila och Harjavalta
- Kotka och Fredrikshamn
- Tavastehus och Janakkala
- Forssa, Jockis och Tammela
- Villmanstrand, Imatra och Ruokolahti
- Jakobstad och Pedersöre
- Vasa och Korsholm
- Joensuu, Kontiolahti och Liperi samt
- Kemi, Torneå och Keminmaa.

Dessutom uppfylls samhällsstrukturkriteriet i följande kommuner på grundval av det tryck på att växa som avses i bestämmelsen:

- Tavastehus och Hattula
- Kuopio och Siilinjärvi
- Lahtis och Nastola
- Jyväskylä och Laukaa
- Kotka och Pyttis
- Uleåborg och Limingo
- Jakobstad och Larsmo samt
- Varkaus, Jorois och Leppävirta.

Utifrån 3 mom. gäller i fråga om utredningskriterierna som avser pendling och samhällsstruktur att uppfyllande av utredningskriterierna visar kommunerna riktningen för sammanslagningsutredningen. Om kommunerna på basis av samhällsstrukturkriteriet eller pendlingskriteriet utgör ett enhetligt område, ska de gemensamt utreda en sammanslagning av kommunerna.

I 4 mom. föreskrivs det om utredningskriterierna för Helsingfors metropolområde. I metropolområdet runt Helsingfors finns de allra största utmaningarna för en enhetlig planering av samhällsstrukturen och samordning av markanvändningen, boendet och trafiken. När det gäller den nationella konkurrenskraften och tillväxtpotentialen accentueras kommun- och servicestrukturlösningarnas betydelse i metropolområdet. I metropolområdet länkas kommunstrukturen och metropolförvaltningen till varandra. Regeringen utreder olika alternativa metropollösningar som stödjer den gemensamma planeringen och styrningen av området, särskilt i frågor som gäller markanvändning, boende och trafik, samt stärker konkurrenskraften och förhindrar segregation. Arbetet inleddes genom en förhandsutredning i juli i år. Inom utredningen kartläggs i samråd med kommunerna i området de kommande områden där en kommunindelningsutredning ska genomföras och de olika alternativa modellerna för metropolförvaltningen.

I momentet anges det för kommunerna i Helsingfors metropolområde utredningskriterier som ersätter de utredningskriterier som anges i 1–3 mom. och som avser självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser, pendling och samhällsstruktur. I synnerhet i fråga om samhällsstrukturen skulle det allmänna utredningskriterium som tillämpas i andra delar av landet medföra att det bildas utredningsområden som är alltför stora ur ett funktionellt perspektiv. Syftet med specialbestämmelsen för Helsingfors metropolområde är således att begränsa områdena till funktionella helheter av mindre storlek. Vid bedömning av utredningsskyldigheten för kommunerna i området ska dessutom utredningskriterierna som avser service och ekonomi tillämpas.

Enligt momentet ska kommunerna i Helsingfors metropolområde utreda en sammanslagning på områden som har ett betydande behov av en enhetligare samhällsstruktur på grund av en gemensam central tätort och trycket på att den ska växa. Eftersom detta ensamt skulle medföra alltför stora utredningsområden i metropolområdet, måste utredningsområdena inom metropolområdet dessutom bilda en funktionell helhet och vara motiverade med avseende på områdets helhet. De utredningskriterier för bildande av områden där en kommunindelningsutredning ska genomföras som avses i momentet ingår på motsvarande sätt i uppdraget för den utredning om metropolområdet som nämns i det föregående.

Med kommunerna i metropolområdet avses i princip de 14 kommuner som oftast ingår i det frivilliga samarbetet i metropolområdet, nämligen Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kyrkslätt, Hyvinge, Borgnäs, Tusby, Kervo, Träskända, Nurmijärvi, Mäntsälä, Sibbo och Vichtis. Kommunerna i metropolområdet preciseras i samband med den ovan nämnda metropolutredningen. Även utomstående kommuner ska kunna ingå i de utredningsområden som kommunerna i metropolområdet bildar, om det behövs för att en funktionell helhet ska bildas. Också till denna del gäller att i utredningen för metropolområdet ska eventuella områden för en kommunindelningsutredning bedömas i samråd med kommunerna i området. Vid utvärderingen av funktionella helheter ska man också ta hänsyn till tryggheten av de språkliga rättigheterna.

Eftersom förutsättningarna redan i princip är flexibla och beaktar särdragen i området, ska bestämmelserna om avvikelsegrunder (4 f §) inte tillämpas på kommunerna i metropolområdet. I övrigt ska de allmänna bestämmelser om genomförandet av kommunstrukturreformen som gäller för hela landet tillämpas också på kommunerna i metropolområdet. Inom området ska grundlagens specialvillkor för språkliga rättigheter beaktas som en förutsättning för en ändring i kommunindelningen (4 § 4 mom.).

4 e §. Kommunens ekonomiska situation. Syftet med utredningskriteriet är att stärka kommunens ekonomiska bärkraft när det gäller att svara för ordnandet och finansieringen av basservicen.

Den ekonomiska situationen i kommunerna och deras ekonomiska spelrum har stor betydelse med tanke på tryggheten av basservicen. Det ekonomiska utredningskriteriet baserar sig på den gällande lydelsen i 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Enligt den paragrafen ska finansministeriet inleda ett utvärderingsförfarande för de kommuner där de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringen

tillräcklighet och soliditeten två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges genom förordning av statsrådet.

Inom ramen för utvärderingsförfarandet ska kommunen och staten reda ut kommunens möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen förutsätter. Vid utvärderingen utarbetas det dessutom ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga denna service. Redan det att ett förfarande inleds betyder att kommunens ekonomi är svag. Också efter förfarandet krävs det för balansering av ekonomin en strikt budgetdisciplin under en lång tid, vilket innebär att dessa kommuner kommer att ha en knapp anpassningsmarginal i framtiden.

Enligt 1 punkten uppfylls det ekonomiska kriteriet i så kallade kriskommuner, det vill säga kommuner som berörs av det i 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice avsedda utvärderingsförfarandet i fråga om en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. För dessa kommuner gäller att de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet eller soliditeten två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges i statsrådets förordning om vissa gränsvärden för de nyckeltal som gäller för kommunens ekonomi (205/2011).

Enligt 2 § i förordningen underskrivs de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet eller soliditeten, om underskottet i balansräkningen enligt kommunens bokslut per invånare är minst 1 000 euro i det senast godkända bokslutet före utredningen och minst 500 euro i bokslutet före det. Gränsvärdena underskrivs även, om samtliga följande villkor uppfylls i kommunens ekonomi enligt kommunens bokslut:

- 1) kommunens årsbidrag utan den höjning av statsandelen enligt prövning som kommunen beviljats enligt 30 § i lagen om statsandel för kommunal basservice är negativt,
- 2) kommunens inkomstskattesats är minst 0,5 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner,
- 3) lånebeloppet per invånare i kommunen överskrider det genomsnittliga lånebeloppet för alla kommuner med minst 50 procent,
- 4) kommunens balansräkning uppvisar underskott,
- 5) kommunens soliditet (hur stor andel det egna kapitalet utgör av hela kapitalet) understiger 50 procent, och
- 6) kommunens relativa skuldsättning (hur mycket av kommunens driftsinkomster som behövs för återbetalning av främmande kapital) är minst 50 procent.

Enligt de två senaste boksluten, det vill säga enligt boksluten för 2010 och 2011, uppfyllde sex kommuner dessa kriterier enligt utvärderingsförfarandet i fråga om en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning: Juankoski, Kitee, Lavia, Tarvasjoki, Utsjoki och Vihanti. Av dessa slås Kitee samman med Kesälahti kommun och Vihanti med Brahestads stad vid ingången av 2013.

Enligt de föreslagna 2 och 3 punkterna uppfylls det ekonomiska kriteriet dessutom också i de kommuner vilkas ekonomi håller på att krisdrabbas och där nyckeltalen närmar sig gränsvärdena enligt 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice. I detta fall beaktas gränsvärdena enligt statsrådets förordning under tre år efter varandra.

Enligt 2 punkten uppstår således ett behov av att utreda en sammanslagning av kommuner, om fyra av de sex gränsvärden för nyckeltalen som anges i förordningen underskrivs i kommunens ekonomi tre år efter var-

andra. Om kommunens ekonomi underskrider fyra gränsvärden för nyckeltalen, är kommunens ekonomiska situation klart sämre än i genomsnitt och har dess ekonomiska spelrum krympt.

Enligt boksluten för de tre senaste åren, det vill säga för åren 2009-2011, underskreds fyra av de sex gränsvärdena i sammanlagt 24 kommuner: Alavieska, Aura, Brahestad, Haapajärvi, Halsua, Hangö, Hartola, Haukipudas, Högfors, Jakobstad, Karleby, Kaustby, Kemi, Käsämäki, Nivala, Punkaharju, Raseborg, Reisjärvi, Sievi, Suonenjoki, Toholampi, Vaala, Virolahti och Ylivieska. Av dessa slås Haukipudas samman med den nya Uleåborgs stad, Punkaharju med Kerimäki kommun och Nyslott stad, samt Brahestad med Vihanti kommun vid ingången av 2013.

Enligt 3 punkten uppfylls det ekonomiska kriteriet också när underskottet i kommunens balansräkning är minst 500 euro per invånare i det senaste bokslutet och balansräkningen i det näst sista och det tredje sista bokslutet uppvisar underskott. Om underskottet i kommunens balansräkning är minst 500 euro per invånare i det senaste bokslutet, finns det vanligen i bakgrunden flera bokslut som uppvisar underskott. Sannolikheten för att en sådan kommun ska bli föremål för ett utvärderingsförfarande på basis av bokslutet för det följande året har ökat.

Villkoret som gäller underskottet i balansräkningen (minst 500 euro/invånare år 2011 och underskott 2009 och 2010) uppfylls i sammanlagt tolv kommuner: Honkajoki, Hyrynsalmi, Kauhajoki, Kerimäki, Kesälahti, Multia, Pemar, Puumala, Rääkkylä, Tohmajärvi, och Yli-Ii. Av dessa slås Kerimäki samman med Punkaharju kommun, Kesälahti med Kitee stad och Yli-Ii med den nya Uleåborgs stad vid ingången av 2013.

Sammanlagt uppfyller 42 kommuner ett utredningskriterium som avser kommunernas ekonomiska situation, och av dem berörs åtta av en kommunsammanslagning vid ingången av 2013.

4 f §. Avvikelse från utredningsområdet. I paragrafen föreskrivs det om avvikelse från de områden som anges utifrån utredningskriterierna i 4 c och 4 d § i sådana fall då det finns behov av att avvika för att de regionala olikheterna i Finland ska kunna beaktas. Förutsättningarna för en avvikelse ska bedömas i förhållande till området som helhet och i förhållande till kommunens förutsättningar att svara för ordnandet och produktionen av servicen. Avvikelse är således inte automatiska. Det att det finns en grund för avvikelse ska inte ensamt kunna stå som en avgörande faktor, om det i kommunen finns ett starkt behov av en kommunsammanslagning och en utredning om en sådan. Möjligheten att avvika ska också bedömas med tanke på områdets bästa. En avvikelse strider mot områdets bästa till exempel om den hindrar andra kommuner i området från att bilda funktionella och regionalt sammanhängande utredningsområden.

När bestämmelsen tillämpas ska de villkor för språkliga rättigheter som anges i grundlagen beaktas. Det är dock först utifrån en sammanslagningsutredning möjligt att bedöma närmare hur en eventuell sammanslagning av kommuner på ett övergripande sätt påverkar till exempel tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna eller samernas rättigheter till sin kultur eller till exempel ordnandet av service som är viktig för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Utredningsområdet bestäms av det krav om ett befolkningsunderlag på minst cirka 20 000 invånare, det krav om en åldersklass med minst cirka 50 barn och den förutsättning att ordna service som avses i 4 c §. De utredningskriterier enligt 4 d § som avser pendling och samhällsstruktur visar dessutom riktningen för utredningen om sammanslagning av kommuner. En avvikelse innebär att en utredning för att fullgöra utredningskyldigheten enligt 4 b § ska göras för ett område som avviker från utredningsområdet enligt utredningskriterierna. Ingen kommun ska kunna bli helt befriad från utredningskyldigheten.

Enligt 1 punkten ska det vara möjligt att avvika från det utredningsområde som anges utifrån utredningskriterierna, om det område som avviker utgör en alternativ funktionell helhet som uppfyller de mål för utvecklan-

de av kommunindelningen som anges i 2 § och de förutsättningar för en ändring i kommunindelningen som anges i 4 §. En avvikelse ska dock inte vara möjlig, om den på något annat sätt äventyrar bildandet av funktionella helheter i området.

Med stöd av 1 mom. 2 punkten ska det vara möjligt att avvika från det utredningsområde som anges utifrån utredningskriterierna, om det på grund av särskilt gles bosättning är omöjligt att på något annat sätt bilda en funktionell helhet. Frågan om särskilt gles bosättning ska bedömas utifrån de fjärrortskoefficienter som används som grund för statsandelarna till kommunerna och så att avvikelsegrunden ska gälla bara för de kommuner som enligt sitt fjärrortstal ingår i de två högsta klasserna.

Kommunernas fjärrortstal fastställs i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice (1732/2009, ändr. 1512/2011). Enligt 1 § i förordningen består fjärrortstalen av summan av två befolkningsunderlagsindex. Det första befolkningsunderlagsindexet (lokalt befolkningsunderlagsindex) mäter folkmängden på 25 kilometers avstånd och det andra (regionalt befolkningsunderlagsindex) på 50 kilometers avstånd från kommunens demografiska mittpunkt. Indexen beräknas på grundval av Statistikcentralens statistik över befolkningens fördelning per kvadratkilometer, vilken justeras med fem års mellanrum.

Utgående från statistiken vid årsskiftet 2010/2011 hörde följande kommuner till klassen med det högsta fjärrortstalet (fjärrortstal 1,50 eller större): Utsjoki, Enontekis, Savukoski, Muonio, Kolari, Salla, Pelkosenniemi, Puolanka, Ranua, Pello, Taivalkoski, Enare, Kittilä och Övertorneå. Följande kommuner hörde till klassen med det näst högsta fjärrortstalet (fjärrortstal 1,00–1,49): Posio, Hyrynsalmi, Vaala, Pudasjärvi, Sodankylä, Pyhäntä, Kemijärvi, Suomussalmi, Ilomants, Kuhmo, Kinnula, Kivijärvi, Rautavaara, Siikalatva, Valtimo och Pihtipudas.

Enligt 3 punkten ska en avvikelse kunna göras, om avvikelsen är nödvändig för att trygga de språkliga rättigheterna för de finsk- eller svenskspråkiga invånarna.

Enligt 4 punkten ska en grund för avvikelse kunna vara att avvikelsen är nödvändig för att trygga samernas rättigheter till sitt språk och sin kultur.

4 g §. Tidsfrist för utredningar och uppföljning. I paragrafen förskrivs om tidsfristen för utredningarna och om anmälningar från kommunerna.

Enligt 1 mom. ska kommunerna göra en sammanslagningsutredning enligt 4 b § före utgången av den 1 april 2014. Om kommunerna med stöd av utredningen beslutar att föreslå en sammanslagning av kommuner, ska kommunerna även lämna en gemensam sammanslagningsframställning enligt 6 § till finansministeriet före utgången av nämnda dag.

Att göra sammanslagningsframställningar före nämnda tidpunkt är också förutsättningen för de sammanslagningsunderstöd och den ersättning för eventuella statsandelsförluster som avses i 9 kap.

Kommunen ska enligt 2 mom. före den 30 november 2013 anmäla till finansministeriet med vilken eller vilka kommuner den i enlighet med 4 b § utreder en kommunsammanslagning.

Med stöd av de uppgifter som kommunerna lämnar bedömer ministeriet respektive områdes helhet när det fattar beslut om avvikelse enligt 4 h §. Dessutom bedömer regeringen bland annat med stöd av informationen i anmälningarna vid utgången av 2013 hur kommunreformen framskrider.

Närmare bestämmelser om innehållet i den anmälan från kommunen som avses i 2 mom. kan enligt 3 mom. föreskrivas genom förordning av finansministeriet.

4 h §. Beslut om avvikelse från utredningsområdet. I paragrafen föreskrivs om beslutsfattande som rör avvikelse från det utredningsområde som avses i 4 f §.

Enligt *1 mom.* kan beslut fattas med stöd av ansökan från en eller flera kommuner gemensamt eller på initiativ av ministeriet. Ministeriets initiativrätt är sådan att den kompletterar kommunernas initiativrätt. Ministeriet kan använda sin initiativrätt endast i situationer där kommunernas ansökningar om avvikelse avviker från varandra eller endast en del av kommunerna i området har ansökt om avvikelse och förutsättningen för att ett utredningsområde som uppfyller servicekriteriet ska kunna bildas är att även en kommun som inte har ansökt om avvikelse medverkar. Ministeriets initiativrätt i dessa situationer är nödvändig eftersom ministeriet kan bevilja avvikelse endast åt sådana utredningsområden som uppfyller kraven för ändring av kommunindelningen bland annat för den geografiska enhetlighetens del. Kommunerna har enligt 4 b § skyldighet att utreda sammanslagningar inom områden som uttryckligen uppfyller de i 4 § avsedda förutsättningarna för ändring av kommunindelningen.

Enligt *2 mom.* kan ministeriet bevilja avvikelse från servicekriteriet i 4 c §, dvs. kriteriet för befolkningsunderlag, storleken på barnåldersklassen samt andra förutsättningar för ordnande av servicen. Det är möjligt att avvika från servicekriteriet på de grunder som gäller skapandet av en funktionell helhet, särskilt gles bosättning eller tryggnad av språkliga rättigheter enligt 4 f § 1–4 punkten. Ministeriet ska förutom förekomsten av ett avvikelsekriterium bedöma om det på utredningsområdet finns tillräckliga förutsättningar att svara för ordnandet och produktionen av servicen, och att en avvikelse inte förhindrar funktionella helheter i området.

Kommunen ska före den 30 november 2013 anmäla till finansministeriet med vilka kommuner den utreder en sammanslagning. Det ges ingen tidsfrist för ansökan om avvikelse, vilket innebär att kommunerna kan ansöka om avvikelse då de anser att utredningsarbetet är inne i ett ändamålsenligt skede.

Om kommunen ansöker om avvikelse från det utredningsområde som avses i 4 d § 3 mom., dvs. från det område som anges utifrån arbets- eller samhällsstrukturkriterierna, kan ministeriet enligt *3 mom.* bestämma att det ska genomföras en särskild kommunindelningsutredning på området enligt 4 kap. Vid en särskild kommunindelningsutredning på området kan även alternativa funktionella helheter utredas för det område som anges utifrån kriterierna. Således fattas inga särskilda avvikelsebeslut om avvikelse från arbets- och samhällsstrukturkriterierna. Statsrådet kan i enlighet med 18 § 1 mom. på en gemensam ansökan från kommunerna besluta om en sammanslagning av kommuner på ett område som avviker från utredningskriterierna, om detta utifrån en särskild kommunindelningsutredning är tillräckligt motiverat med beaktande av målen och förutsättningarna i lagen.

Innan finansministeriet fattar ett avvikelsebeslut enligt 2 mom. ska det enligt *4 mom.* förhandla med de kommuner som beslutet gäller.

Enligt 7 § 1 mom. i förvaltningsprocesslagen får besvär över beslut av ministerier anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär kan anföras på den grund att beslutet strider mot lag. Enligt *5 mom.* får finansministeriets beslut om avvikelse från utredningsområdet verkställas innan det har vunnit laga kraft. Beslutet får dock inte börja verkställas, om högsta förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten.

Däremot får ändring i finansministeriets beslut om förordnande av en särskild kommunindelningsutredning enligt 55 § 2 mom. i kommunindelningslagen inte sökas särskilt, utan rätten att söka ändring uppstår i samband med att det fattas beslut om en ändring i kommunindelningen.

4 i §. Förordnande av särskild kommunindelningsutredning. Finansministeriet kan enligt paragrafen, utöver vad som föreskrivs i 4 kap., vid behov bestämma att det ska genomföras en särskild kommunindelningsutredning på ett område som uppfyller förutsättningarna i 4 §, om inte kommunen före den 1 april 2014 har gjort en sammanslagningsframställning enligt 6 § i denna lag.

4 j §. Personalens ställning i reformen. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om beredningen av en i 4 b § avsedd sammanslagningsutredning i samarbete med representanter för kommunernas personal.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla en hänvisning till lagens övriga bestämmelser om personalens ställning. Bestämmelser om personalens delaktighet i beredningen av propositionen som gäller ändringen i kommunindelningen finns i de bestämmelser som gäller tills vidare, för kommunsammanslagningarnas del i 7 § och i fråga om överföring av en del i en kommun i 12 §. Om personalens ställning vid ändringar i kommunindelningen föreskrivs i 29 §.

8 §. Sammanslagningsavtal. I 1 mom. föreskrivs om vad ett sammanslagningsavtal åtminstone ska innehålla. Till 8 punkten fogas överenskommelse om principerna för ordnandet av närservicen. Till förteckningen i momentet fogas en ny 10 punkt, enligt vilken kommunerna ska komma överens om principerna för förverkligandet av invånarnas möjligheter att påverka och delta samt närdemokratin i den nya kommunen. Kommunerna kan också avtala om helt nya och för området lämpliga sätt att främja invånarnas möjligheter att påverka och delta samt närdemokrati. I samband med totalreformen av kommunallagen fäster man särskild vikt vid förverkligandet av invånarnas möjligheter att påverka och delta samt närdemokrati och utvecklar alternativa sätt att främja dem.

Till förteckningen fogas dessutom en ny, tidsbestämd 11 punkt, som gäller användningen av det sammanslagningsunderstöd som ska betalas enligt bestämmelserna i 9 kap. Sammanslagningsunderstödet ska enligt 41 § 1 mom. användas till nödvändiga kostnader för sammanslagning av kommuner, utvecklande av service-systemet och förbättrande av servicens produktivitet i den nya kommunen eller stärkande av ekonomin i den nya kommunen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska kommunerna bestämma om sådana principer i sammanslagningsavtalet, enligt vilka sammanslagningsunderstödet används till ovan nämnda ändamål.

Till paragrafen fogas dessutom ett nytt 2 mom. Om en kommunsammanslagning gäller andra än enspråkiga kommuner, ska kommunerna enligt momentet i sammanslagningsavtalet komma överens om enligt vilka principer servicen och förvaltningen ska ordnas i den nya kommunen för att trygga de finsk- och svenskspråkiga invånarnas språkliga rättigheter. I sammanslagningsavtalet kan då till exempel nämnas förvaltnings-språket i en tvåspråkig kommun, eventuella särskilda administrativa organ som har ordnats med tanke på servicen på minoritetens språk samt kraven på personalens språkkunskaper.

I 3 mom. i gällande lag, som blir 4 mom., föreslås dessutom en teknisk ändring genom vilken namnet på Institutet för de inhemska språken uppdateras så att det överensstämmer med den lag som trädde i kraft vid ingången av 2012.

11 §. Inledande. En framställning om att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun kan enligt 11 § 1 mom. i gällande kommunindelningsslag göras av fullmäktige i en kommun som berörs av ändringen, kommunernas fullmäktige gemensamt eller en kommunmedlem. Till bestämmelsen fogas en direkt framställningsrätt för ministeriet. För närvarande får ministeriet inleda överföringen av en del av en kommun till en annan kommun endast genom att bestämma att en särskild kommunindelningsutredning ska genomföras. En direkt framställningsrätt för ministeriet har i praktiken visat sig nödvändig när framställningar från kommuner och kommuninvånare behandlas vid ministeriet. Det är då närmast fråga om att man flexibelt ska kunna göra tekniska ändringar i avgränsningen av det område som föreslås bli överfört.

15 §. Förordnande av särskild kommunindelningsutredning. I 3 mom. föreskrivs att en särskild kommunindelningsutredning för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning och som omfattats av ett sådant förfarande som avses i 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009), även kan inledas på förslag av den utvärderingsgrupp som avses i 2 mom. i nämnda paragraf.

Utvärderingsgruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga servicen för kommuninvånarna. Förslaget kan även gälla behov av ändring i kommunindelningen. Kommunfullmäktige ska behandla utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och delge finansministeriet beslutet om dem för eventuella fortsatta åtgärder. I utvärderingsgruppens förslag ingår till exempel inte något utkast till sammanslagningsavtal, och åtgärdsförslagen är inte heller i övrigt utan ytterligare beredning tillräckligt detaljerade som grund för beslutsfattande om en ändring i kommunindelningen. Således är ett förfarande som motsvarar en särskild kommunindelningsutredning i sådana fall i princip alltid nödvändigt för att bereda en ändring i kommunindelningen.

Utvärderingsgruppen kan dock redan vid beredningen av sitt förslag till exempel kartlägga vilka av kommunerna i området som är möjliga alternativ som partner för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. Vid denna utvärdering ska förutom de ekonomiska faktorerna i synnerhet tas hänsyn till att en livskraftig och funktionell helhet uppstår.

Ministeriet avgör med stöd av utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och kommunfullmäktiges beslut behovet av en särskild kommunindelningsutredning för en ändring i kommunindelningen. En utredning ska i princip förordnas i alla sådana situationer där det med stöd av utvärderingsgruppens förslag finns förutsättningar för en ändring i kommunindelningen, men gruppens förslag i sig inte ännu har lett till att kommunerna gemensamt bereder en ändring i kommunindelningen. Samtidigt som ministeriet bestämmer om att en kommunindelningsutredning ska genomföras, ska den namnge vilka kommuner som är med i utredningen. Utredningen ska förutom en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning även gälla ett nödvändigt antal andra kommuner i området. När ministeriet nämner vilka kommuner som ska vara med i utredningen kan det utnyttja bland annat utvärderingsgruppens kartläggning över möjliga alternativ för en ändring i kommunindelningen.

16 a §. Utredning för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. I paragrafen föreskrivs om genomförandet av en kommunindelningsutredning för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. En särskild kommunindelningsutredning som gäller en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning kan i enlighet med 15 § 3 mom. inledas på förslag av en utvärderingsgrupp. På utredningen tillämpas i tillämpliga delar bestämmelserna om särskild kommunindelningsutredning i 4 kap.

Syftet med utredningen är att främja ett samförstånd mellan kommunerna om den ändring i kommunindelningen som föreslås av utvärderingsgruppen. Ändringen i kommunindelningen ska åtminstone gälla en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. Under själva utredningen avgörs hur många andra kommuner som ska vara med i ändringen. I utredningen strävar man i första hand efter att åstadkomma en sådan ändring i kommunindelningen som alla de kommuner som berörs av ändringen kan samtycka till. Om detta inte är möjligt, ska man sträva efter att så få kommuner som möjligt motsätter sig ändringen.

Enligt 1 mom. ska kommunindelningsutredaren för fullmäktige i de kommuner som är med i utredningen lägga fram ett förslag till en sammanslagning av kommunerna samt upprätta ett sammanslagningsavtal. Kommunindelningsutredaren ska bland annat sörja för beredningen av förslaget tillsammans med kommunerna enligt vad som föreskrivs i 16 § 1 mom. Kommunindelningsutredaren och kommunerna ska sörja för den möjlighet att påverka som avses i 7 § och i enlighet med nämnda paragraf även ge kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem möjlighet att framställa anmärkningar om ändringen i kommunindelningen.

På motsvarande sätt som i andra särskilda kommunindelingsutredningar är kommunindelingsutredaren vid beredningen av ett sammanslagningsavtal inte bunden vid ståndpunkterna i de kommuner som berörs av ändringen, utan kan självständigt till exempel föreslå kompromisslösningar som avviker från dem.

Enligt 2 *mom.* kan förslaget till en sammanslagning av kommuner gälla

- 1) sammanslagning av den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning med en existerande kommun,
- 2) delning av området för den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning mellan två eller flera kommuner, eller
- 3) sammanslagning av fler än två kommuner.

Kommunindelingsutredaren ska vid beredningen av sitt förslag bedöma om förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen enligt 4 § uppfylls i de olika alternativen. Utredaren ska dessutom särskilt fästa uppmärksamhet vid att den nya kommun som bildas enligt förslaget är livskraftig och består av en funktionell helhet som har ekonomiska förutsättningar att svara för ordnandet och finansieringen av den kommunala servicen.

De alternativ som räknas upp i momentet motsvarar i huvudsak de olika sätt att slå samman kommuner som anges i 3 §. I eventuella alternativ har man dock beaktat särdragen i de situationer som det nu är fråga om. Ställningen för en kommun som till och med mot sin vilja slås samman med en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning får inte bli för tung på grund av ändringen. Om det till exempel är fråga om en sådan sammanslagning av två kommuner som avses i 1 punkten, är det ändamålsenligt att den uttryckligen genomförs så att den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning slås samman med en annan redan existerande kommun och inte genom att en ny kommun bildas.

Förutom ovan nämnda alternativ för kommunsammanslagningar kan kommunindelingsutredaren enligt 3 *mom.* vid behov även ta med en överföring av en eller flera delar av kommunen till en annan kommun i sitt förslag. Det aktuella området kan överföras från vilken kommun som helst som berörs av ändringen. Det kan i vissa fall vara ändamålsenligt att överföra en del av kommunen till en annan kommun till exempel för att åstadkomma en sådan livskraftig och regionalt enhetlig kommunstruktur med en fungerande samhällsstruktur som avses i 2 § om målen för utvecklande av kommunindelningen.

Om kommunindelingsutredarens förslag även inbegriper en ändring som gäller överföring av en del av kommunen, ska beredningen av den skötas på det sätt som föreskrivs i 12 §.

I 4 *mom.* föreskrivs om att kommunernas gemensamma framställning om en ändring i kommunindelningen har företräde framför kommunindelingsutredarens framställning. Om fullmäktige i samtliga de kommuner som berörs av ändringen godkänner utredarens förslag, gör kommunerna en gemensam framställning om ändring i kommunindelningen enligt utredarens förslag. Då behandlas kommunernas gemensamma framställning vid ett normalt förfarande enligt 5 kap.

Om fullmäktige i en eller flera kommuner inte godkänner utredarens förslag till ändring i kommunindelningen, kan utredaren vid behov på grundval av den första utredningsrundan fortsätta utredningen med utvalda kommuner och lägga fram ett nytt förslag till ändring i kommunindelningen för fullmäktige i dessa kommuner. Om fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen inte godkänner utredarens förslag, ska utredaren tillstålla ministeriet sin framställning om en ändring i kommunindelningen.

18 §. Förutsättningar för beslutsfattande när kommuner sammanslås. Enligt 18 § 1 *mom.* i gällande kommunindelningslag kan statsrådet förkasta en gemensam framställning om en sammanslagning av kom-

muner endast om sammanslagningen uppenbarligen skulle strida mot målen för utvecklande av kommunindelningen enligt 2 § eller mot förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen enligt 4 §.

Kommuner som bereder en sammanslagning ska klarare än tidigare i sitt beslutsfattande beakta även målen för utvecklande av kommunindelningen, eftersom de uttryckligen fogas till förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen i 4 §. De nya kommunerna ska uppfylla de i lag föreskrivna målen för utvecklande av kommunindelningen så att förutsättningarna för en sammanslagning ses utifrån hela området. Detta innebär bland annat att de nya kommunerna ska vara livskraftiga, regionalt enhetliga och ha en fungerande samhällsstruktur. Dessutom styr de tidsbundna utredningskriterier som föreskrivs för genomförandet av kommunstrukturreformen bildandet av kommunstrukturen i enlighet med målen.

Trots ovan nämnda reglering är det i praktiken möjligt att kommunerna lägger fram sådana förslag till ändring i kommunindelningen som strider mot målen eller uttryckliga bestämmelser i lagen. I synnerhet vid tolkningen av hur målen för lagen uppnåtts i fråga om den ändring i kommunindelningen som kommunen föreslagit, har statsrådet i sista hand behörighet grundad på politisk prövning att bedöma om framställningen kan godkännas eller förkastas. Enligt lagens ordalydelse överläts prövningsrätten åt statsrådet, men i praktiken har inte en enda framställning från kommuner hittills förkastats med stöd av bestämmelsen. Den föreslagna ändringen av 4 § betonar betydelsen av målsättningarna med utvecklandet av kommunstrukturen även i samband med statsrådets övervägning.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om statsrådets behörighet att besluta om en kommunsammanslagning i fråga om en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning även trots motstånd från fullmäktige i de aktuella kommunerna. Statsrådets beslutsfattande baserar sig på en framställning från den kommunindelningsutredare som tillsatts med stöd av utvärderingsförfarandet för kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. Statsrådet kan besluta om en sammanslagning av kommuner utan en gemensam framställning från kommunerna och trots motstånd från fullmäktige i kommunerna, om ändringen är nödvändig för att trygga den service som i lagstiftningen förutsätts för invånarna i den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning och förutsättningarna för en ändring i kommunindelningen enligt 4 § uppfylls.

Förutsättningen för en ändring i kommunindelningen är således för det första att ändringen är nödvändig för att trygga den service som i lagstiftningen förutsätts för invånarna i den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning.

Dessutom förutsätts att de förutsättningar för en ändring i kommunindelningen som föreskrivs i 4 § i kommunindelningenslagen och som ska tillämpas även i alla andra ändringar i kommunindelningen uppfylls. I förutsättningarna ingår även att ändringen ska främja målen för utvecklande av kommunindelningen enligt 2 §. I synnerhet i de aktuella ändringar i kommunindelningen som sker mot kommunernas vilja ska uppmärksamhet fästas vid hur livskraftig den helhet är som uppstår genom ändringen samt vid att den nya kommunen har såväl ekonomiska som på personella resurser grundade förutsättningar att svara för ordnandet och finansieringen av servicen för kommunens invånare, samt en tillräcklig egen serviceproduktion.

Statsrådet har den slutliga prövningsrätten för om den sammanslagning av kommuner som kommunindelningsutredaren föreslår ska genomföras. Prövningen kan basera sig på en helhetsbedömning både av ovan nämnda förutsättningar och av situationen. Till exempel i en situation där även en annan kommun än den som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning motsätter sig en sammanslagning av kommunerna, bör det i bedömningen fästas uppmärksamhet vid att den helhet som bildas kan motiveras med att den är livskraftig och funktionell. Motstånd endast från den kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning är åter inte motiverat sett utifrån den kommunala självstyrelsen åtminstone i sådana situationer där kommunen har haft långvariga problem med balansen i ekonomin. Då kan man anse att kommunen inte har

förutsättningar att utifrån sina egna utgångspunkter upprätthålla sin självstyrelse och inte den livskraft som behövs till stöd för självstyrelsen. I synnerhet i sådana situationer bör det i bedömningen fästas större vikt vid att service som är viktig för kommuninvånarnas grundläggande rättigheter tryggas i framtiden än vid den kommunala självstyrelsen. I bedömningen kan man dessutom bland annat ta hänsyn till utvecklingen av befolknings- och näringsstrukturen i kommunerna. Enbart det faktum att de ekonomiska kriterier som lett till utvärderingsförfarandet uppfylls bör således inte leda till en ändring i kommunindelningen i strid med kommunens vilja, utan ändringen bör vara motiverad som helhet.

29 §. Personalens ställning. En sådan ändring i kommunindelningen som leder till att personalen byter arbetsgivare betraktas enligt 1 mom. som överlåtelse av rörelse.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i övrigt 29 § 2 mom. i gällande kommunindelningsslag, men det uppsägningskydd för personalen som föreskrivs i momentet förlängs så att det gäller ändringar i kommunindelningen som träder i kraft 2014–2017. Enligt gällande kommunindelningsslag gäller uppsägningskyddet endast ändringar i kommunindelningen som träder i kraft vid ingången av åren 2008–2013.

Bestämmelser om samarbete med personalen vid beredningen av en sammanslagning av kommuner föreskrivs i 7 § 3 mom. i kommunindelningsslagen. Enligt nämnda lagrum genomförs beredningen av kommunernas sammanslagningsframställning i samarbete med företrädare för personalen på det sätt som föreskrivs i lagen om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare (449/2007). Bestämmelser om samarbete med personalen vid beredningen av överföringen av en del av kommunen föreskrivs på motsvarande sätt i 12 § 5 mom. i kommunindelningsslagen.

Gällande 29 § i kommunindelningsslagen om personalens ställning har föreskrivits samtidigt som de till innehållet motsvarande bestämmelserna om personalens ställning i 13 § i ramlagen. Enligt 13 § 1 mom. i ramlagen genomförs de omorganiseringar som avses i ramlagen samt beredningen av de utredningar och planer som avses i lagen i samarbete med företrädarna för kommunernas personal. Enligt 2 mom. i nämnda paragraf betraktas de omorganiseringar som avses i ramlagen och som leder till att personalen byter arbetsgivare som överlåtelse av rörelse. I 3 mom. föreskrivs om ett uppsägningskydd som är kopplat till omorganiseringar av verksamheten enligt 5 och 6 § i ramlagen (bildandet av samarbetsområden och av samkommuner för service som förutsätter ett brett befolkningsunderlag) på motsvarande sätt som i 29 § i kommunindelningsslagen. Arbetsgivaren har således inte rätt att säga upp ett anställningsförhållande av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker enligt 7 kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003). En arbetstagare eller tjänsteinnehavare kan dock sägas upp om han eller hon vägrar att ta emot en ny arbetsuppgift eller tjänst som arbetsgivaren erbjuder honom eller henne enligt 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Detta förbud är i kraft fem år från det att personalen övergått i anställning hos den nya arbetsgivaren. Förbudet gäller i tjänster som berörs av ovan nämnda omorganiseringar hela den personal som är anställd hos den nya och gamla arbetsgivaren.

Även om ramlagens giltighet upphör vid utgången av 2012, fortsätter samarbetskyldigheterna i ramlagen till utgången av 2014 och uppsägningskyddet för personalen i enlighet med ramlagen som längst till utgången av 2017. Om de samarbetsarrangemang som förutsätts i ramlagen enligt de ikraftträdande bestämmelser som ändrades den 4 maj 2011 (Lag om ändring av lagen om en kommun- och servicestrukturreform 384/2011, 15 § 4 mom.) vidtas före utgången av 2012, tillämpas uppsägningskyddet även efter 2012 på sådan personal som berörs av arrangemanget. Om uppgifter inom socialvården överförs till ett samarbetsområde efter 2012, tillämpas uppsägningskyddet till utgången av 2017 på sådan personal i kommunerna och inom samarbetsområdena som arbetar i uppgifter som överförs. På överföringar av uppgifter efter ingången av 2013 tillämpas således inte hela det femåriga uppsägningskyddet, utan uppsägningskyddets längd är 3–5 år beroende på från vilken tidpunkt de uppgifter som förutsätts i lagen överförs. Bestämmelsens syfte är att förhindra att uppsägningskyddet sträcker sig oskäligt långt i framtiden.

Uppsägningsskyddet för personalen enligt kommunindelningsslagen gäller i enlighet med formuleringen i 2 mom. alla nyanställda i kommunen, oberoende av om personalen överförs till exempel från en anställning i samma eller en annan kommun eller från ett samarbetsområde. Uppsägningsskyddet gäller även situationer där en samkommun upplöses på grund av en kommunsammanslagning och personalen överförs i anställning hos en kommun.

9 kap Ekonomiskt stöd för kommunsammanslagningar

40 a §. Kostnader för sammanslagningsutredning. Bestämmelsen är ny i kommunindelningsslagen. I praktiken har kommunerna redan sedan 2005 betalats så kallade förutredningsunderstöd för kostnaderna för utredningar av ändringar i kommunindelningen av medel som reservats i statsbudgeten. Eftersom kommunstrukturreformen innebär en ny uppgift för kommunerna, nämligen skyldigheten att utreda en sammanslagning av kommuner på ett område som förutsätts i lagen, föreskrivs även om statens deltagande i kostnaderna för utredningarna i lag.

Enligt 1 mom. kan kommunen betalas understöd för kostnaderna för en sammanslagningsutredning som görs på ett område som anges utifrån förutsättningarna i 4 c och 4 d § eller på ett område som med stöd av ministeriets beslut enligt 4 h § avviker från dem. Eftersom syftet med utredningsskyldigheten är att främja bildandet av en kommunstruktur som följer målen för kommunstrukturreformen, betalas understöd i princip inte för utredningar som strider mot utredningskriterierna.

I 2 mom. föreskrivs dessutom om understöd som betalas för att utreda metoder för en sanering av kommunens ekonomi, om en kommun som uppfyller förutsättningen för kommunens ekonomiska situation enligt 4 e § deltar i sammanslagningsutredningen. Som en del av ändringsstödet för reformen stöds kommunerna i utredningen av metoder för en sanering av ekonomin och genomförandet av en så kallad effektiviserad kommunsammanslagning i synnerhet i situationer där en kommun som har eller är på väg in i en ekonomisk kris är med i sammanslagningen. Syftet är att stärka den nya kommunens ekonomi och förutsättningar att ansvara för servicen på ett likvärdigt sätt.

Enligt 3 mom. fattar finansministeriet beslut om understöd enligt 1 och 2 mom. På understödet tillämpas vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

I 4 mom. konstateras att kostnaderna för en särskild kommunindelningsutredning som ministeriet bestämmer om betalas i enlighet med 16 § 6 mom. av statens medel.

41 § Sammanslagningsunderstöd. I betalningen av och förutsättningarna för sammanslagningsunderstödet görs ändringar som beror på målen för kommunstrukturreformen. Sammanslagningsunderstödet struktur och dimensionering anges så att understöden sporrar flera kommuner att gå samman till kommuner med en avsevärt större befolkningssmängd än den nuvarande. Nivån på sammanslagningsunderstöden motsvarar de understöd som betalas vid kommunsammanslagningar som träder i kraft vid ingången av 2012 och 2013. Graderingen av understöden enligt gällande lag utifrån vilket år kommunsammanslagningen träder i kraft frångås. I gällande lag var målet att påskynda reformen av kommunstrukturen genom att bevilja understödet till ett 1,8-faldigt belopp under 2008 och 2009 och till ett 1,4-faldigt belopp under 2010 och 2011 jämfört med ändringar i kommunindelningen som genomförs 2012 och 2013.

I 1 mom. ställs villkor för erhållande av sammanslagningsunderstödet. Med avvikelse från gällande lag beviljas sammanslagningsunderstöd inte nödvändigtvis för alla kommunsammanslagningar. För att få sammanslagningsunderstödet förutsätts att kommunsammanslagningen är förenlig med de centrala målen för kommunstrukturreformen. Således bör kommunsammanslagningen i princip gälla ett område med ett befolkningsunderlag på minst 20 000 invånare samt ett område som uppfyller pendlings- och samhällstrukturkriteriet eller åtminstone det område där pendlingsregionens centralkommun finns. Sammanslagningsunderstöd

betalas också, om sammanslagningen gäller ett område som med stöd av finansministeriets avvikelsebeslut enligt 4 h § eller kommunindelningsutredningen avviker från ovan nämnda förutsättningar eller en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning är med i sammanslagningen.

Förutsättningen för erhållande av sammanslagningsunderstöd är enligt 2 *mom.* dessutom att kommunsammanslagningen träder i kraft senast 2017 och att kommunerna har gjort en sammanslagningsframställning enligt 6 § före den 1 april 2014.

Sammanslagningsunderstödet består enligt 3 *mom.* av en grunddel, som bestäms enligt antalet kommuner som sammanslås och deras invånarantal och en tilläggsdel, som betalas vid en kommunsammanslagning där en eller flera kommuner som uppfyller det ekonomiska kriteriet enligt 4 e § är med. Bestämmelser om grunddelens belopp ingår i 42 § och om tilläggsdelens belopp i 43 §.

I 4 *mom.* föreskrivs på motsvarande sätt som i 41 § 3 *mom.* i gällande lag om periodisering av utbetalningen av sammanslagningsunderstödet. Sammanslagningsunderstöd betalas under tre år. Av understödet betalas 40 procent det år då ändringen träder i kraft och 30 procent under vart och ett av de följande två åren. Däremot ska paragrafen inte längre innehålla den gradering av sammanslagningsunderstödet belopp enligt det år då ändringen i kommunindelningen träder i kraft som ingår i gällande lag.

I 5 *mom.* styrs användningen av sammanslagningsunderstöden. Sammanslagningsunderstödet ska enligt momentet användas till nödvändiga kostnader för kommunsammanslagning, utvecklande av servicesystemet i den nya kommunen och förbättrande av servicens produktivitet eller stärkande av ekonomin i den nya kommunen. De kommuner som går samman ska enligt 8 § 1 *mom.* 11 punkten i sammanslagningsavtalet komma överens om enligt vilka principer sammanslagningsunderstöden ska användas till ovan nämnda ändamål.

I momentet föreskrivs också om övervakningen av användningen av sammanslagningsunderstödet. Användningen av sammanslagningsunderstödet övervakas som en del av granskningen av kommunens ekonomi och förvaltning. Kommunen ska till finansministeriet lämna in en utredning över hur sammanslagningsunderstödet använts till ovan nämnda ändamål. Revisorns utlåtande ska tas med i utredningen. Kommunen ska lämna in utredningen före utgången av året efter det sista året sammanslagningsundersödet betalas ut, då alla bokslut för betalningsåren har fastställts. Om ministeriet anser att kommunen har använt sammanslagningsunderstödet till något annat ändamål än det som förutsätts i lag, kan det inleda ett återkrav enligt statsunderstödslagen (688/2001).

I 6 *mom.* föreskrivs på motsvarande sätt som i 41 § 4 *mom.* om hur nya kommunsammanslagningar som träder i kraft under betalningsperioden för sammanslagningsunderstödet inverkar på utbetalningen av sammanslagningsunderstödet. Då beräknas understödet som om även den senast genomförda ändringen i kommunindelningen skulle ha skett från ingången av betalningsperioden. Således påverkar flera ändringar som efter varandra gjorts i kommunindelningen under betalningsperioden inte understödets totalbelopp. Av skillnaden mellan det understöd som betalas ut och det omräknade understödet betalas 40 procent det år då den senast genomförda ändringen i kommunindelningen träder i kraft och 30 procent under vart och ett av de följande två åren.

Dessutom föreslås att 60 § 2 *mom.* som gäller övergångsbestämmelserna i lagen ändras så att där föreskrivs om beräkning av sammanslagningsunderstödet då sådana kommuner deltar i kommunindelningen till vilka sammanslagningsunderstödet betalas med stöd av en kommunsammanslagning som genomförts före den föreslagna lagens ikraftträdande.

Paragrafens 7 *mom.* motsvarar 41 § 5 *mom.* i gällande lag med undantag för den tekniska ändring i momentets ordalydelse som följer av en lagändring som gäller befolkningsdatasystemet. Enligt momentet betalar

ministeriet sammanslagningsunderstödet årligen före utgången av juni. Om flera kommuner än en får understöd fördelas understödet mellan kommunerna i förhållande till antalet invånare som överförs till respektive kommun. Förfarandet gäller en situation där en kommun som upplöses delas upp i flera olika kommuner. Respektive kommuns andel beräknas på det eurobelopp som kommunen skulle ha betalats i sammanslagningsunderstöd, om den kommun som upplöses skulle ha anslutits helt och hållet till kommunen i fråga. Som kommunens invånarantal används invånarantalet enligt 80 § 6 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) vid ingången av året före det år då ändringen i kommunindelningen träder i kraft.

42 §. Sammanslagningsunderstödet grunddel. I paragrafen föreskrivs om hur sammanslagningsunderstödet grunddel beräknas. Sammanslagningsunderstödet grunddel bestäms utifrån antalet kommuner som deltar i sammanslagningen och deras invånarantal.

Det föreslås att sammanslagningsunderstödet i regel beviljas för sammanslagningar som leder till att det bildas kommuner med över 20 000 invånare. Mindre kommuner beviljas understöd endast med stöd av ett sådant avvikelsebeslut som avses i 4 h §. Sammanslagningsunderstödet belopp ökar enligt hur många kommuner som deltar i sammanslagningen, och hur stort invånarantalet i den nya kommunen blir. Som minst uppgår sammanslagningsunderstödet till 2 miljoner euro och som mest till 10 miljoner euro.

43 §. Sammanslagningsunderstödet tilläggsdel. Sammanslagningsunderstödet tilläggsdel betalas vid en sådan ändring i kommunindelningen, där en eller flera kommuner som uppfyller det utredningskriterium för kommunens ekonomiska situation som avses i 4 e § är med. Tilläggsdelen är 150 euro per invånare i en kommun som uppfyller förutsättningen och högst en miljon euro per sammanslagning. Målet med tilläggsdelen är att förbättra den nya kommunens verksamhetsbetingelser vid sammanslagningar som involverar kommuner som befinner sig i ekonomiska svårigheter.

44 §. Ersättande av minskning av statsandelar. Ersättande av den minskning av statsandelar som eventuellt orsakas av en kommunsammanslagning fortsätts i kommunsammanslagningar som träder i kraft under åren 2014–2017. Om en sammanslagning av kommuner som träder i kraft under nämnda år minskar statsandelarna till den nya kommunen jämfört med de sammanräknade statsandelarna till de samgående kommunerna, beviljar finansministeriet enligt 1 mom. den nya kommunen på grund av minskningen ersättning för minskningen av statsandelarna under det år då sammanslagningen av kommunerna träder i kraft och de därpå följande åren fram till utgången av 2019. Ersättningen varar således i stället för fem år enligt gällande lag beroende på vilket år sammanslagningen träder i kraft 3–6 år och sporrar därmed till ett så snabbt genomförande av sammanslagningen som möjligt.

Förutsättningen för erhållande av ersättning är att kommunerna har gjort en sammanslagningsframställning enligt 6 § före den 1 april 2014. Förutsättningarna för erhållande av ersättning är således något lindrigare än förutsättningarna för erhållande av sammanslagningsunderstödet. Detta är motiverat därför att det inte är ändamålsenligt att försvåra kommunsammanslagningar i situationer där till exempel samtliga kommuner i det område som anges utifrån utredningskriterierna eller i ett avvikelsebeslut inte är med i sammanslagningen av skäl som inte beror på de samgående kommunerna. Ersättande av en minskning av statsandelar är inte heller på samma sätt som sammanslagningsunderstöd extra pengar för kommunerna, utan ersättning för förlorad statsandel när olika kommuner går samman. Däremot får staten en summa som motsvarar ersättningen i form av minskande statsandelar i statsandelssystemet.

I 2 mom. föreskrivs om att ersättningen ska beräknas på samma sätt som föreskrivs i 44 § 1 mom. i gällande lag. Beloppet av den årliga ersättningen fås genom att de statsandelar och hemkommunsersättningar som ska betalas till den nya kommunen det år då kommunsammanslagningen träder i kraft jämförs med de motsvarande statsandelar och hemkommunsersättningar som det år då sammanslagningen träder i kraft skulle ha

betalats till de samgående kommunerna, ifall de inte hade gått samman. Ersättningen ska räknas ut med beaktande av utjämningen av statsandelarna på basis av skatteinkomsterna, statsandelen för driftskostnaderna och annan finansiering, som det föreskrivs om i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) samt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998). Finansministeriet räknar ut ersättningsbeloppet med stöd av uppgifter som lämnats av de ministerier som ansvarar för att statsandelar beviljas enligt dessa lagar.

I 3 mom. föreskrivs om att ersättningen för minskning av statsandelar ska fördelas mellan flera kommuner. Momentet motsvarar 44 § 2 mom. i gällande lag med undantag för den tekniska ändring i momentets ordalydelse som beror på en lagändring som gäller befolkningsdatasystemet.

Momentet tillämpas då områden överförs från den kommun som upplöses till minst två kommuner. Om fler än en kommun får ersättning fördelas ersättningen enligt momentet mellan kommunerna i förhållande till det antal invånare som överförs till respektive kommun. Som kommunens invånarantal används invånarantalet enligt 80 § 6 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) vid ingången av året före det år då ändringen i kommunindelningen träder i kraft. Varje kommuns andel beräknas på det eurobelopp som kommunen skulle ha betalats i ersättning, om den kommun som upplöses hade anslutits helt och hållet till kommunen i fråga. Ersättningen fördelas då mellan kommunerna i proportion till det antal invånare som överförs till respektive kommun.

Paragrafens 4 mom. motsvarar 44 § 3 mom. i gällande lag. Ministeriet betalar ersättningarna i samband med sammanslagningsunderstödet. Om sammanslagningsunderstöd inte betalas till kommunen, betalas ersättningarna som en separat utbetalning före utgången av juni varje år.

53 §. Sökande av ändring i beslut av statsrådet eller ministeriet som gäller ändring i kommunindelningen. Till 2 mom. fogas en bestämmelse om sökande av ändring i ett beslut som statsrådet med stöd av 18 § 3 mom. fattat om en ändring i kommunindelningen som inbegriper en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning.

59 §. Finansiering av sammanslagningsunderstöden. I 59 § i gällande kommunindelningsslag föreskrivs om fördelningen av finansieringen av sammanslagningsunderstöd mellan staten och kommunerna. Vid en eventuell överskridning av den ram på totalt 200 miljoner euro som i statsbudgeten reserverats för sammanslagningsunderstöd för ramperioderna 2008–2011 och 2012–2015 finansieras överskridningen enligt paragrafen genom en minskning av statsandelen enligt lagen om statsandel för kommunal basservice. En sådan minskning av statsandelen som motsvarar överskridningen är lika stor per invånare i alla kommuner.

Paragrafen föreslås bli ändrad så att sammanslagningsunderstöd som betalas 2012-2015 med stöd av 41 § som gäller sammanslagningsunderstöd och med anledning av kommunsammanslagningar som träder i kraft före 2014, dvs. med stöd av 41 § i gällande kommunindelningsslagen, räknas ihop, och ifall det utbetalda beloppet överskrider 200 miljoner euro ska statsandelen enligt lagen om statsandel för kommunal basservice minskas med motsvarande belopp. På motsvarande sätt föreslås det att ifall beloppet för sammanslagningsunderstöd som utbetalas under åren 2016-2019 överskrider 200 miljoner euro ska den överskridande andelen minskas från statsandelen enligt lagen om statsandel för kommunal basservice.

60 §. Övergångsbestämmelser. Det föreslås att övergångsbestämmelserna i kommunindelningsslagen ändras på grund av ändringen av bestämmelserna om sammanslagningsunderstödet och om ersättning för minskning av statsandelar i lagen.

I 2 mom. föreskrivs om hur kommunsammanslagningar som genomförts före den föreslagna lagens ikraftträdande påverkar sammanslagningsunderstödet belopp. Om en ändring i kommunindelningen som träder i kraft vid ingången av 2014 eller träder i kraft därefter berör en kommun till vilken betalas sammanslagnings-

understöd enligt gällande lag, upphör utbetalningen av stödet således när ändringen i kommunindelningen träder i kraft och det nya understödet betalas i enlighet med de bestämmelser som nu föreslås.

I 3 mom. föreskrivs om tillämplig lag för ersättande av minskning av statsandelar. Om en kommunsammanslagning har trätt i kraft före 2014, tillämpas således nu gällande bestämmelser på ersättande av minskning av statsandelar, enligt vilka minskningen av statsandelar ersätts i fem år efter att en ändring i kommunindelningen trätt i kraft.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 4 mom., som gäller den lag som ska tillämpas på finansieringen av sammanslagningsunderstöd. Om en sammanslagning av kommuner har trätt i kraft före den föreslagna lagens ikraftträdande, dvs. före 2014, tillämpas 59 § i kommunindelningenslagens på finansieringen av de sammanslagningsunderstöd som ska betalas med stöd av den.

Språklagen

5 §. Språklig indelning. I paragrafen stadgas om grunderna för bestämmandet av kommunens språkliga ställning. Enligt 2 mom. ska i anslutning till ändring av kommunindelning beslutas om ändringens inverkan på kommunernas språkliga ställning. Utgångspunkten är enligt grundlagens 122 § och språklagens 35 § att man bör undvika att ändra kommuners språkliga ställning. Sammanslagning kan inte anses möjlig om de i grundlagen etablerade språkliga rättigheterna inte kan tryggas.

I vissa sällsynta fall kan det uppkomma en situation i vilken en tvåspråkig kommun skulle slås ihop med en enspråkig kommun på ett sådant sätt, att den språkliga minoriteten i den nya kommunen blir så liten att den nya kommunen borde enligt lag bestämmas att vara enspråkig. En sådan sammanslagning kan inte som utgångspunkt anses vara möjlig utifrån grundlagens perspektiv, eftersom de språkliga rättigheterna för invånarna i den tvåspråkiga kommunen skulle försämrans genom den förestående sammanslagningen. Det föreslås därför att den nya kommunen i en sådan situation ska bestämmas att vara tvåspråkig även om kommunens språkliga minoritet skulle vara under åtta procent eller 3000 invånare.

Den lösning som den föreslagna bestämmelsen skulle möjliggöra ska betraktas som exceptionell. Bland olika alternativ till kommunsammanslagning bör en sådan sammanslagning som bestämmelsen möjliggör inte anses vara ett förstahandsalternativ med avseende på förverkligandet av de språkliga rättigheterna. Lösningen ska emellertid kunna vara en andrahandsmöjlighet i en situation i vilken de kommuner som sammanslås anser att en sådan lösning är nödvändig och önskvärd av andra orsaker.

Genom förslaget ska till språklagens 5 § fogas ett nytt alternativ utöver de alternativ, som definierar kommunens språkliga ställning. Utöver fyra grundalternativ (enspråkig finskspråkig kommun, enspråkig svenskspråkig kommun och tvåspråkig kommun i vilken antingen finska eller svenska är majoritetens språk) har i paragrafen ingått en bestämmelse som möjliggör frivillig tvåspråkighet, enligt vilken statsrådet med stöd av fullmäktiges förslag kan genom förordning bestämma att en annars enspråkig kommun ska vara tvåspråkig. Den föreslagna ändringen skulle inte gälla i 3 § 4 mom. kommunindelningenslagens avsedd överföring av en del av en kommun till en annan kommun.

Genom det föreslagna tillägget till språklagens 5 § 3 mom. ska man vid en kommunsammanslagning göra det möjligt att den språkliga ställningen för en sådan gammal tvåspråkig kommun som deltar i kommunsammanslagningen inte ändras när den nya kommun bildas och att de språkliga rättigheterna för den språkliga minoritet som uppkommer i den nya kommunen inte försämrans. Situationen skulle vara jämförbar med frivillig tvåspråkighet på ett sådant sätt att en enspråkig kommun som överväger en sådan kommunsammanslagning

skulle göra framställningen om kommunsammanslagning inom ramen för sin självstyrelse medveten om att kommunen förändras till en tvåspråkig kommun. Statsrådet skulle inte i detta fall fatta något separat beslut angående kommunens språkliga ställning, men i statsrådsförordningen om kommunernas språkliga ställning borde man för klarhets skull även konstatera den språkliga ställningen för en sådan kommun på vilken den föreslagna bestämmelsen tillämpas.

En sådan ny kommun som bildas på det föreslagna alternativa sättet måste åta sig att ansvara för omfattande, både på språk- och kommunallagen och på speciallagstiftning (social- och hälsovårdsväsendet, undervisningsväsendet, osv.) baserade språkliga skyldigheter. Bildandet av en ny kommun ska inte heller i ett sådant fall få försämra språkliga rättigheter och språklig service för de invånare som i den gamla tvåspråkiga kommunen utgjorde den språkliga minoriteten. Samtidigt kommer de språkliga rättigheterna för minoritetsspråkiga i den nya kommunens förutvarande enspråkiga del att avsevärt förbättras.

27 §. Skriftväxling mellan myndigheterna. Syftet med den föreslagna ändringen är att trygga att en tvåspråkig kommun får de av staten skickade dokument som den behöver både på finska och svenska. Statens myndigheter har redan nu med stöd av språklagens 27 § en skyldighet att i varje fall översända sina skrivelser på finska till enspråkiga finskspråkiga kommuner och på svenska till enspråkiga svenskspråkiga kommuner. Därtill har justitieministeriet med stöd av språklagens 36 § 2 mom. gett en rekommendation om detta (7.11.2011; OM 3/58/2011), enligt vilken brevväxlingen mellan en statlig myndighet och en kommun ska ske på kommunens språk eller på båda språken och att dessa båda språkversioner bör skickas till tvåspråkiga kommuner. Förslaget skulle stöda tvåspråkiga kommuner när de uppfyller sin förpliktelse enligt språklagens 23 § att betjäna allmänheten på kommunens båda språk oberoende av vilket som är majoritetens språk i kommunen. I detta sammanhang bör beaktas att många statliga myndigheters dokument redan nu uppgörs både på finska och på svenska. Förfarandet skulle vara ägnat att minska behovet hos tvåspråkiga kommunala myndigheter att själv ombesörja översättningar.

29 §. Kommunala möteskallelser, protokoll och instruktioner. Enligt den nu gällande paragrafens 1 mom, beslutar kommunen själv om språket i andra organs än fullmäktiges möteskallelser och protokoll. Det föreslås att till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken kommunen, när den beslutar om språket i möteskallelser och protokoll, ska trygga förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sitt uppdrag och se till att kommunmedlemmarnas behov av information tillgodoses.

En språklig minoritets behov i en tvåspråkig kommun är stora med avseende på möteskallelser och protokoll när den språkliga minoritetens antal eller andel av kommunens invånare är stor eller när kommunerna deltar i en kommunsammanslagning till följd av vilken den nya kommunen blir tvåspråkig eller kommunens majoritetsspråk blir ett annat.

I förslaget konstateras en faktisk situation som redan råder i många tvåspråkiga kommuner. Den föreslagna bestämmelsen skulle främja deltagande i kommunalt beslutsfattande på ett sätt som är förenligt med grundlagens 14 § 4 mom. Det föreslagna tillägget utvidgar skyldigheten att uppgöra möteskallelser och protokoll från fullmäktiges dokument till bland annat kommunstyrelsens och nämnders samt andra organs dokument. Möjligheten för en kommuninvånare som talar minoritetsspråket och för massmedierna att få information om kommunalt beslutsfattande skulle förbättras. Ett sådant arrangemang kan bedömas minska de översättningsbehov som uppkommer med stöd av språklagens 32 § om myndigheternas information och öka beredskapen att informera om kommunens ärenden på båda språken. Den praxis med utökat uppgörande av dokument som skulle följa av den föreslagna ändringen borde emellertid inte tillämpas på sådana organ som med stöd av kommunallagen på språkliga grunder uppdelats på två olika sektioner.

33 §. Skyltar och ortnamn samt kollektivtrafik. Enligt förslaget ändras 33 § 1 mom. och därtill görs en teknisk ändring i 3 mom. I praktiken kan en kommunsammanslagning leda till en situation i vilken den

språkliga minoriteten främst är bosatt i den delen av den nya kommunen som utgörs av den sammanslagna tvåspråkiga kommunen. Då kan det upplevas som en oskälig förpliktelse att skyltar för gatu- och vägnamn ändras till tvåspråkiga på det förutvarande enspråkiga området, till exempel av den orsaken att man borde uppgöra motsvarigheter på det andra språket för gators och vägars namn. Det föreslås därför att ändring av gatu- och vägnamn till tvåspråkiga inom den nya kommunens förutvarande enspråkiga område ska bli beroende av kommunens egen prövning. Prövningen påverkas utöver kostnader till exempel av hur många namn som ändå måste ändras till följd av kommunsammanslagningen för att det i den nya kommunen inte ska finnas gator och vägar med samma namn. Den föreslagna bestämmelsen hindrar alltså inte en kommun att besluta använda tvåspråkiga gatu- och vägnamnsskyltar på hela kommunens område. Den föreslagna undantagsbestämmelsen från skyldigheten att utplacera tvåspråkiga gatu- och vägnamnsskyltar ska vara tillämplig i alla sådana fall då en enspråkig kommun i samband med en kommunsammanslagning blir del av en tvåspråkig kommun.

Undantagsbestämmelsen ska endast avse sådana namns skyltar för gator och vägar som kommunen definierar med stöd av markanvändnings- och byggnadslagstiftningen, i synnerhet med stöd av 24 § 1 mom. i markanvändnings- och byggnadsförordningen. Den föreslagna bestämmelsen ska ge den nya tvåspråkiga kommunen möjlighet att överväga om man inom den nya kommunens område i den del som avser den förutvarande enspråkiga kommunen ska använda enspråkiga eller tvåspråkiga namns skyltar för gator och vägar. Skyldigheten att använda tvåspråkiga namns skyltar för gator och vägar ska fortfarande gälla inom det område i den nya kommunen som tidigare var en tvåspråkig kommun. Lantmäteriverket ska med stöd av en övergångsbestämmelse som gäller paragrafen ha till uppgift att upprätthålla kartor med 2013 års kommungränser som grund för bestämmandet av den nya kommunens gamla tvåspråkiga kommuns område. De ifrågavarande kartorna bör vara tillräckligt detaljerade.

En ny tvåspråkig kommun ska fortsättningsvis kunna fastställa namn för gator och vägar på båda språken inom hela den nya kommunen, och utifrån språklagen ska den eftersträvansvärda situationen vara att den nya kommunen placerar tvåspråkiga gatus skyltar inom området för den förutvarande enspråkiga kommunen i det skede när nya gatus skyltar i varje fall utplaceras. Eftersom kommunsammanslagningar leder till att överlappande gatu- och vägnamn i den nya kommunen måste ändras genom att gator och vägar ges nya namn, borde kommunen överväga att fastställa namnen på nya gator och vägar som uppkommer till följd av dylika namnändringar både på finska och på svenska även inom det tidigare enspråkiga området.

Undantaget ger således en möjlighet att överväga kommunernas praxis när det gäller att utplacera skyltar som anger gators och vägars namn, dvs. hur kommunens system med adresser utmärks i omgivningen och terrängen, varvid den långsiktiga målsättningen kan vara att förnya skyltarna enligt huvudregeln. Kommunen bör i sin prövning beakta bland annat att det, om man inom området för en ny tvåspråkig kommun lämnar kvar enspråkiga gatu- och vägnamn, kan leda till inkonsekvenser i kommunens system med adresser och förorsaka problem för nödcentralers och utryckningsfordons verksamhet samt för tjänster som använder adressuppgifter, så som posten och myndigheter som fungerar med stöd av befolkningsregisteruppgifter och karttjänster som använder namnuppgifter.

Undantaget kan uppskattas minska kommunreformens omedelbara kostnader, eftersom nya kommuner som blir tvåspråkiga inte skulle ha behov att omedelbart investera i nya gatu- och vägnamns skyltar för tidigare enspråkiga områden.

Därtill föreslås en teknisk förändring genom vilken namnet på Institutet för de inhemska språken uppdateras så att det är förenligt med den lag som trädde ikraft i början av år 2012.

Lagens ikraftträdelsebestämmelse. De föreslagna övergångsbestämmelserna beträffande skyltar och anslag ska vara tillämpliga endast vid ändringar i kommunindelningen som inträffar efter denna lags ikraftträdande.

Avsikten med övergångstiderna är att märken och anordningar ska kunna ändras så småningom och åtminstone delvis i den takt som de ändå skulle behöva förnyas.

En ny tvåspråkig kommun ska fram till utgången av fristen ändra till exempel namnskyltar och informationstavlors vid myndigheters verksamhetsställen till finsk- och svenskspråkiga. Till exempel namnskylten för byggnadsverket i en gammal enspråkig kommun och informationstavlan som avser olika funktioner ska vid utgången av fristen finnas till allmänhetens påseende på båda språken på det sätt som språklagens 33 § 1 mom. förutsätter. Vid uppgörandet av skyltar och informationstavlors ska man beakta att en tvåspråkig kommuns undervisningsförvaltning är med stöd av kommunallagen och lagstiftningen för undervisningsväsendet enspråkigt finskspråkig för det finskspråkiga skolväsendet och enspråkigt svenskspråkig för det svenskspråkiga skolväsendet, varmed till exempel enspråkiga skolors eller daghems namn eller namnskyltar inte behöver ändras till tvåspråkiga. På samma sätt ska man kunna förfara när en tvåspråkig kommun med stöd av kommunallagen bestämmer någon annan nämnds sektioner för vardera språkgruppen och när man under båda sektionerna inrättat eget ämbetsverk.

Övergångsbestämmelserna ska också gälla sådana trafikmärken och trafikordningar som definieras i vägtrafiklagstiftningen. Ifrågavarande trafikmärken och skyltar hör till statens behörighet, och skyldigheter som avser dem berör således staten och dess myndigheter. Dessa ska fram till utgången av fristen ändra skyltningssystemet för de allmänna vägarna på den nya tvåspråkiga kommunens område så att det är förenligt med språklagens 33 § 1 mom.